

MŪSŲ LIETUVA

NR. 43 (1369) XXVI. 1974 M. SPALIS - OUTUBRO 24 D. 70 centavų
R. Juatindiba, 20 - Caixa Postal 4421 - 01000 São Paulo, ESP. Tel. 273-0338

Pasaulyje

BRAZILIJA — Įvairiose Brazilijos valstijose pasirodė kavos medžių liga. Tai pakenks kavos kokybei ir sumažins produkcijos kiekį.

Autobusų bilietas São Paule pakils iki 75 centavų. Taip pat pakils ir namų nuomos.

JAV-bės — „Simas Kudirka galės legaliai išvykti iš Sovietų Sąjungos,“ penktadienį oficialiai pranešė JAV-bių senatorius Henry Jacksonas, kovojantis už Žmogaus Teisių chartos įgyvendinimą. Po dviejų metų pastangų JAV-bės išgavo, kad Sovietų Sąjunga pasižadėtų lengviau išleisti norinčius išemigruoti rusų piliečius, pirmą vietą žydus.

Tačiau pirmasis, kuris šiuo leidimu pasinaudos, — informuoja „O Estado“ — tai ne žydas, o Amerikos pilietis, kuris taip pat yra ir Rusijos pilietis — jūreivis Simas Kurdik. Kaip matosi, tai lietuvis Simas Kudirka.

ARGENTINA — Net nei mirusiems neduoda ramybės. Buvusio prezidento Aramburu kapas buvo atidarytas ir pagrobtas jo lavonas, „kad peronistai per daug jo neišaugšintų.“

Daug itakinčių asmenų apleidžia Argentiną, kur jiems grėšia mirties pavojus. Šiomis dienomis pabėgo į JAV deputatas Hector Sandler, o kiek anksčiau į Romą pasitraukė buvęs Avellanedos vyskupas, Dom Jeronimas Podestá.

ITALIJA — Susidarė nauja valdžia, kuriai vadovauja Amintore Fanfani. Bet tęsiasi neramumai. Praėjusį ketvirtadienį apie 10 milijonų darbininkų pakėlė keturių valandų streiką, protestuodami prieš darbo valandų sumažinimą ir reikalaudami geresnio atlyginimo.

VATIKANAS — Viena Vyskupų Sinodo darbų komisija pasiūlė padaryti viešą protestą prieš intelektualinę priešpaužda komunistų kraštuose, persekiojant religiją. Tą patį pranešė Koelno arkivyskupas kard. Joseph Hoffner.

VOKIETIJA — Bonoj duotam pasikalbėjime žurnalistas kardinolas J. Mindszenty pabrėžė, kad Bažnyčios padėtis rusų valdomuose kraštuose pablogėjusi, kai Vatikanas pradėjęs ieškoti susitarimo politikos su Europos rytų kraštais. Kaip pavyzdžiu statė Lietuvą, kur, kardinolo teigimu, po 1960 metų vyskupų skaičius nuo 13 nusileidęs iki tri-

ju, ir dar šie likusieji negali laisvai vykdyti savo ganytojų pareigų.

RUSIJA — Sovietų Sąjungos gyventojai šiemet turės mažiau duonos, nes kviečių įvežimas sumažintas milijonu tonų. Valdžia tačiau tik tyčiojasi iš tokios numatytos padėties. „Rusai kas kart vis mažiau domisi šiuo maistu — duona,“ džiaugiasi Maisto Pramonės ministeris Voldemar Lein, „jie valgys mėsą ir kitus nekvietinius produktus.“

Vienintelis sėkmingas Kissingerio žingsnis — į Kairo mečetę

AMSTERDAMAS. — Olandijos karalienės Julianos 65 metų amžiaus sukaktuvių šventės parade prie Soesdijko pilies dalyvavo ir Rytų Europos pabėgėlių delegacijų grupės, pasipuošusios savo tautiniais rūbais. Kai kurios delegacijos nešėsi ir savo nepriklausomybės laikų vėliavas. Šios šventės paradas buvo transliuojamas per televiziją ir radiofoną. Pabaltiečių delegacijai artėjant prie tribūnos, transliacijų komentatorius pranešė: „Ten dabar ateina iš Pabaltijo valstybių estai, lietuviai ir latviai“.

Tą patį vakarą, pakartojant švenčių minėjimą, iš filmo pabaltiečių grupės dalyvavimas buvo jau iškirtas. Pasirodo, rusai pareiškė protestą, kad tokių Pabaltijo valstybių jau nėra.

KAIP DABAR GYVENA BRAZINSKAI?

Rugpiūčio pirmoje pusėje mūsų spaudoje pasirodė apie Brazinskus Eltos pranešimas, kuriame tarp kit ko buvo pasakyta, kad „išklauses advokatų ilgiau kaip tris valandas trukusių kalbų, teismas posėdį uždarė ir kitą posėdį paskyrė rugsėjo 27 d.“. Mes supratome, kad byla dar nebaigta, kad dar ji bus svarstoma rugsėjo 27 d. ir kad Brazinskų likimas dar neišspręstas. Tačiau gautame Prano ir Algirdo Brazinskų laiške rašoma, kad „gegužės 21 d. 1974 m. Antrasis Ankaros Aukštasis Teismas, kuris savo posėdžiuose svarstė mūsų bylą nuo pat rugpiūčio 23 d. 1972 m. nutarė Turkijos vyriausybės priimtą amnestijos įstatymą pritaikyti mums, o vyriausias Turkijos respublikos prokuroras šį nutarimą patvirtino ir davė Ankaros Centrinio Kalėjimo prokurorui bei direktoriui įsakymą nr. 9 kameroje kalinamus Praną ir Algirdą Brazinskus paleisti į laisvę. Mums buvo liepta tučtuojau išsinešinti iš kalėjimo ir eiti, važiuoti plaukti ar skristi kur akys vedė, kur širdis geidžia. Kiekvienam kaliniui toks pagarginimas yra pats maloniausias, tačiau mūsų džiaugsmą tuoju pat nustelbė rūpestis ką daryti, kur dėtis? Juo labiau, kad iš pradžios buvo paleistas tik Algirdas Brazinskas“.

Toliau jie rašo, kad neturėję jokių asmens dokumentų, jokių vizų įvažiuoti į Ameriką ar Kanadą ir abejoję ar galėsia net su lietuvių veiksmų pagalba jas greit gauti. Netrukus jie pamatė, kad tos abejonės buvusios pagrįstos, o gyventi ilgesnį laiką kuriame nors sostinės viešbutyje jiems atrodė pavojinga „Todėl mes kreipėmės, jie rašo toliau, į Ankaros policiją prašydami suteikti mums, Lietuvos laisvės kovotojams, laikiną apsaugą nuo rusų agentų smurto. Mūsų prašymas buvo patenkintas ir gegužės 22 d. 1974 m. atsidūrėme pabėgėlių stovykloje Yozgato miestelyje, turinčiam 28.000 gyventojų, iškilusiame pusantro km. virš jūros paviršiaus ir esančiame 300 km. į rytus nuo Ankaros. Tokių stovyklų Turkijoje yra daug, bet ši laikoma saugiausia, ji yra mažiausia ir įsikūrusi šalies gilumoje, toli nuo susisiekimo centrų“.

„Nepasisekus pastangoms gauti vizas, — toliau Brazinskai rašo žodis žodin, — Vlikas, nežiūrint mūsų aiškinimų, paskelbė, esą, jei ir būtų gautos vizos, Brazinskai vis tiek negalėtų iš Turkijos išvažiuoti, nes jie yra policijos priežiūroje. Taip mes esame policijos priežiūroje, bet ne kaip suimtieji, o kaip savanoriškai pasiprašiusieji apsaugos nuo rusų agentų smurto. Tai nėra joks būčius, o tik prieglobstis. Gavę tinkamas vizas, mes galėtume per keletą dienų išvažiuoti iš Turkijos. Todėl mes dar kartą kartojame: mums reikalingos vizos, vizos, vizos ir daugiau nieko! Nežiūrint rusų karštligišku pastangu, mūsų byla Turkijos teismuose yra baigta ir baigta mums palankia prasme. Svarbiausia tai, jog mes turime judėjimo ir išvykimo laisvę: esame vispusiškai laisvi. Nereikia paisyti besitęsiančios teisminės procedūros, nes rusai per savo advokatus apeliaciniais skundais ją gali užtęsti ir užtęsti neribotam laikui. Taip reikalams bestivystant ir lietuviams betūpčiojant vietoje, niekas negali būti tikras, kad neįvyks kovo 8 d. 1971 m. bylos nelaimės pasikartojimas. Visi tie faktai šaukta šaukia lietuvių visuomenę ir veiksmus rimtai susirūpinti ir imtis paveikesnės veiklos. Jei kas dar abejoja mūsų teisine būkle, štai jums iškalingas faktas: nė viename po 1974 m. gegužės 21 d. buvusių mūsų teismo posėdžių mums jau neberekėjo dalyvauti ir nė vienam būsimumų neberekės“.

Tai yra desperatiškas šauksmas, bet kyla klausimas, kuo lietuvių visuomenė šikart galėtų padėti? Ji prirašė tūkstančius laiškų ir telegramų Turkijos vyriausybei ir, atrodo, tai labai daug padėjo bylai laimėti, bet kas toliau? Pradėti rašyti laiškus ir siusti telegramas Amerikos ir Kanados vyriausybėms? Gal čia geriau padėtų mūsų veiksmai, kreipdamiesi į atitinkamas istaigas?

Baigdami laišką, Brazinskai rašo, kad gyvenimas stovykloje visais atžvilgiais esąs sunkus. Klimatas čia aukštai iškilusiame kalnagūbryje esąs griežtai žemyniškas — vasarą kankina karščiai, o žiemą sibiřiški šalčiai.

LIETUVOS KATALIKŲ SKUNDAI

KRATŲ AUDRA

1973 lapkričio 19 Kauno Vykdomojo komiteto darbuotojas Vytautas Vaičiūnas, lankęs miesto statomus objektus, apie 12 val. sugrįžo į namus papietauti. Mamuose (Hipodromo g. 46) rado savo seną pažįstamą, buvusį mokytoją Povilą Petronį. Po 15 minučių paskambino kažkoks nepažįstamas vyriškis. Vos šeimininkas pravėrė duris, šeši vyrai atbėgo iš laiptinės ir įsiveržė į kambarį. Įsibrovėliai nepasisakė, kas jie tokie, neparodė jokių dokumentų, išsivedė su savimi Povilą Petronį. Išėjo, bet ne visi — trys liko laukti iki 18 val., t.y. iki kratos pradžios. Jai vadovavo saugumo darbuotojas, ypatingai svarbių bylų tardytojas majoras L. Limauskas. „Kviestiniai“ — Vladimiras Glusčevskis ir Vladimiras Engelhartas. Saugumiečiai kviestiniai — liudininkas paprastai pasikviečia savus žmones. Lapkričio 19 nesusėta visko iškrėsti, todėl 22 val. majoras L. Limauskas kviestinius atleido, o pats išvažiavo, palikęs V. Vaičiūno bute budėti tris saugumiečius. Vienas iš jų — Vilimas — vėliau šeimininką tardė.

Kitos dienos rytą pasirodė majoras L. Limauskas su kitu saugumiečiu ir kviestiniais. Krata buvo tęsiama. Už kelių valandų trys saugumiečiai V. Vaičiūno žmoną Leonorą nusivežė į sodo namelį ir padarė kratą. Baigę krėsti, saugumiečiai E. Vaičiūnienę nugabeno į Kauno saugumą tardymui, trukusiam apie 9 valandas. Kitą dieną ji buvo tardoma dar 7 valandas.

Pradėdamas daryti kratą, majoras L. Limauskas paskelbė lapkričio 14 dienos nutarimą padaryti V. Vaičiūno bute kratą ir paimti daiktus ir dokumentus, turinčius reikšmės bylai. Saugumiečiai iškrėtė butą, ūkinius pastatus ir patį V. Vaičiūną. Krata baigta 16 val. 20 min. Jos metu paimta:

1. Daug aplankų su religiniais ir priešalkoholiniais straipsniais: „Katalikų tikėjimo pagrindai“, „Kad kūrentųsi ugnis“, „Stebūklai ir tikėjimas“, „Kelias į laimę“, „Degtinė ne atlyginimas“, „Šventumo kelias“, „Tėvų pavyzdys“, „Tikėjimo pagrindas“, „Tikėjimas išgelbėjo“ ir t.t. — viso apie 70 straipsnių.

2. Daug popieriaus lapų su įvairiais užrašais.

3. Maldaknygės: „Aukštyn širdis“ (3 egz.), „Jėzus ir aš“ (4 egz.).

4. Užrašų knygučių su įvairiais užrašais.

5. Laikraščių iškarpos.

6. Daug sąsiuvinų su įvairiais religiniais ir priešalkoholiniais tekstais.

7. Prieškariniai religiniai žurnalai: „Draugija“ (1 egz.), „Saleziečių žinios“ (3 egz.), „Žvaigždutė“ (5 egz.).

8. Religinės knygos: „Tikiu“ „Raupsuotųjų kunigas“, „Tėve mūsų“, „Auklėjimo menas“, „Ka apie Dievą sako šiuolaikiniai mokslininkai“, „O vistik Šv. Raštas teišsus“ ir kt. — viso apie 60 knygų.

9. „Naujasis Testamentas“ (2 egz.).

10. Daug fotonuotraukų ir religinių paveikslėlių — fotografijų.

11. Vokas su adresu „Didžiai Gerbiamam Povilui Petroniui“.

12. Magnetofono juostos (2 št.).

13. Keli Lietuvos žemėlapiai su pažymėtomis kai kuriomis vietovėmis.

14. Guminis štapukas „med. f. P. Petronis“.

V. Vaičiūnas saugumiečiams paaiškino, kad rastieji daiktai priklauso P. Petroniui.

Saugumiečiai taip pat rado popieriui piauštyti prietaiso dalis, popieriaus lapus su įvairių detalių shemomis, aukštos įtampos bloko „Era-M-115“ techninį aprašymą ir kt.

V. Vaičiūnas buvo tardomas 4 dienas. Tardymas trukdavo nuopenkį iki vienuolikos valandų.

1973 lapkričio 19 saugumiečiai iškrėtė Kazimiero Gudo, gyv. Kauno rajone, Samylų apylinkėje, Slėnavos kaime, namą ir ūkinius pastatus. Kratos metu paimta: 2,5 tūkstančio neįrištų maldaknygių, namų darbo neįrengtas dauginimo aparatas „Era“ ir kt. Tardymo metu Gudas ne kartą muštas.

1973 lapkričio 20 dvi saugumiečių mašinos sustojo prie Ežerėlio gyventojų Parturbavičiaus kiemo. Dalis saugumiečių nuėjo pas kaimyną Žarecką, pas kurį taip pat buvo padaryta krata. Saugumiečiai perkasė net kieme riogsojusio žvyro krūvą. Pas Parturbavičių surasta rašomoji mašinėlė ir elektrografinis kopijavimo aparatas „Era“. Saugumiečių teigimu čia buvo dauginama „LKB Kronika“. Išvažiavę su grobiu, saugumiečiai šeimininką areštavo, šeimos nariai tardomi.

PROF. RAYMOND SCHMITTLEIN, prancūzų rezistencijos vadas nacių okupacijos metu, mirė š.m. rugsėjo m. 29 d. sulaukęs 70 m. amžiaus Paryžiuje.

R. Schmittlein, prancūzų kalbininkas ir politikas, gimė 1904 m. 1958 išrinktas į parlamentą ir parlamento vicepirmininkas. Kariuomenėje ištarnavęs generolo laipsnį.

1934 - 1938 m. dėstė V.D. Universitete Kaune, prancūzų kalbos istorinę gramatiką ir literatūrą. (Man teko asmeniškai pas jį laukti baigiamuosius u-teto egzaminus. H.M.) 1938 - 40 m. Prancūzų instituto direktorius Rygoje 1941 Libanone, 1942 Prancūzijos pasiuntinybėje Maskvoje ir tuo laiku įtikino Staliną, kad šis remtų de Gaulle pasipriešinimą prieš nacių okupaciją.

1945 - 51 m. kariuomenėje V. Vokietijoje Prancūzijos administruojamoje zonoje švietimo komisijos pirmininkas. Būdamas šiose pareigose R. Schmittleinas daug padėjo lietuviams. Jo sprendimu prie Tiubingeno universiteto buvo įsteigta baltų k. katedra su lietuvišiais profesoriais - A. Salys ir Pr. Skardžius, kur studijavo per 20 lietuvių. Jis nustatė prancūzų zonos vokiečių univ. žymiai didesnius svetimšaliams studentams kontingentus, todėl vien Tiubingeno univ. galėjo studijuoti po 230 liet. studentų, kas įgalino priimti ne tik prancūzų zonos liet. studentus, bet daugiau kaip po 100 iš amerikiečių zonos. Shmittleino glo-

ba ir parama veikė keturis metus Freiburge. Taikomosios dailės institutas, jo rūpesčiu liet. dailininkai gavo metams stipendiją studijuoti meną Paryžiuje. Lietuvių dailininkų - Galdiko, Jonyno Kalliūlio parodų globėjas; iškilmingai jas atidarė Lietuvos himno posmu - Lietuva tėvynė mūsų. Jo pritarmu buvo išrūpintas Patria leidyklos atsteigimas ir Schmittleinas visiems jos leidiniams davė leidimus.

Taip pat jo rekomendacija įgailintas dailininkas V.K. Jonynas dalyvauti pašto ženklų konkurse ir laimėti, taip pat surengti savo kūrinių parodą Paryžiuje. 1949 m. su plačiais lietuviams palankiais komentarais ir V.K. Jonyno rašiniiais išspausdino P. Merimée novelę Lokys.

Gyvendamas Lietuvoje, Schmittleinas susidomėjo Napoleono kariuomenės žygiu per Lietuvą, Lietuvos kariuomenės organizavimu ir šiais klausimais parašė knygų. Yra bendradarbiavęs Karde, Židinyje, Mūsų Žinyne. Išspausdino „Douce France“ - prancūzų k. vadovėlis lietuviams 1935 m. Une district lituanien sous l'occupation française- 1936, Napoleon a Vilkauskis et Kaunas - 1937. Iš 1812 m. karo Lietuvoje, Lituania, Lietuvos kariuomenė 1812. Sur quelque toponymes lituaniens - 1938, Etudes sur nationalite des Aestis 1948, Facteurs politiques et sociaux de l'evangelisation de la Lituania - 1959 m.

(Liet. Enciklopedija 27 t. psl. 98)

Halina Mošinskienė

1973 lapkričio 19 krata buvo padaryta pas Janiną Lumbienę, gyvenančią Kaune, Markso g. 13. bt.4. Kratos metu paimta: rašomoji mašinėlė, eilėraščiai apie R. Kalantą ir memorandumo SNO Generaliniam Sekretoriui 17000 parašų kopija. Kratos metu J. Lumbienė nualpo ir buvo iškviesta greitoji pagalba. Po kratos sekė tardymas.

Rūdiškės. Kun. Konstantinas Molis ruošė vaikus pirmajai išpažinčiai ir Komunijai. 1973 gegužės 27 į Rūdiškių bažnyčią, kur buvo apie 50 vaikų, atėjo šešių žmonių komisija. Komisijos nariai buvo labai mandagūs: atėję į bažnyčią tik klausėsi ir laukė, kada užsiėmimas baigsis. Kada kunigas, baigęs aiškinimą, vaikus paleido, komisijos nariai užkalbino tėvus. Jie klausinėjo, kokių tikslų vaikai čia susirinko. Užsirašė tėvų pavardes ir adresus.

Po poros dienų daugelį vaikų kvietėsi Trakų rajono prokuroras. Pakviestas ir kun. K. Molis. Tardant kunigas prisipažino, kad mokė vaikus. Tai daryti vertusi

jo sąžinė ir kunigo pareiga.

Išsigandę žmonės parašė Trakų rajono prokurorui pareiškimą, po kuriuo pasirašė dvidešimt žmonių. Pareiškime buvo nurodyta, kad kun. Molis esąs visiškai nekaltas, nes tėvai jį prašė pamokyti jų vaikus.

1973 birželio 28 Trakų rajono Vykdomojo komiteto administracinė komisija kun. K. Molį nubaudė 30 rb. bauda. Visi komisijos nariai buvo mandagūs, mažai kalbėjo. Pirmininkaujantis paklausęs kunigą, ar jis jautėsi nusikaltęs. Kunigas nieko neatsakė. Po minutės tylos pirmininkaujantis kalbėjo toliau: „Pagal tarptautinę teisę Jūs esate nekalti, o pagal mūsų instrukcijas — kalti. Bet kadangi po mūsų išpažinimo vaikų nemokėte, dar nesate už tokius dalykus baustas, žadate daugiau nemokyti ir pagal kitus faktorius esate baudžiamas tik 30 rublių bauda“.

Administracinė komisija kaltinamajam nuosprendžio nedavė, tik liepė nueiti į banką ir sumokėti 30 rb. Banko darbuotojai pinigų priimsią be nukreipimo.

Spaudoj ir gyvenime

KAS KALTAS, KAI MES SKALDOMĖS

Buvo kadaise kalbama apie kom-paktinę emigraciją, apie vienos ar kitos vietovės pasirinkimą apsigyventi drauge, kad tautinis, kultūrinis ir visuomeninis gyvenimas galėtų lengviau ir ilgiau išsilaikyti. Bet dabar jau daugelyje vietų matome, kaip vieni nuo kitų bėga, kaip vieni su kitais nesutinka ir vieni nuo kitų skiriasi.

Apie šį išsisklaidymo pavojų rašo "Tėviškės Žiburių" redakcinis straipsnis (1974. 5. 30), iškeldamas įdomių minčių, kurios vertos susimąstymo ir savo sklaidymosi karščio sulaikymo.

"Po ketvirčio šimtmečio ramesnio gyvenimo vėl kyla išsiblašymo bei išsisklaidymo grėsmė. Dalis tautiečių, pasiekę aukštesnį ekonominį lygį ėmė keltis į priemiesčius ir palengva tolti nuo lietuviškų centrų. Kiti liko paliesti besikeičiančių miestų proceso, ypač JAV-se. Į miestų centrus ėmė veržtis

juodieji, o buvę gyventojai jautės priversti trauktis į priemiesčius ir palikti savo centrus. Pastaruoju metu prisidėjo ir dar vienas reiškinys — iš miestų ėmė keltis pensininkai. Sulaukę vyresnio amžiaus, jie panorą ramesnių sąlygų ir lengvesnio klimato. Dėlto vieni jų pradėjo keltis į ūkius toli už miesto, kiti kurtis šiltųjų kraštų vasarvietėse, tretį pasitenkino ramesnės aplinkos priemiesčiais. Visas šis procesas jau ima atsiliepti į mūsų didžiųjų kolonijų institucijų ir organizacijų gyvenimą. Ilgainiui, likusios be pakankamos atramos, jos gerokai susilpnės arba visai išnyks. Lietuvių statytos patalpos, salės, šventovės neišvengiamai pereis į kitataučių rankas, nors lietuvių skaičius dar bus pakankamas joms išlaikyti. Ir tai gali įvykti vien dėl lietuvių individualinio savanaudiškumo. Kai tautietis nebepaiso bendrųjų lietuviškojo gyvenimo reika-

bineto. Jam padeda kolonijos taryba. 1951 m. Portugalijos premjeras Salazar išleido įstatymą, kuriuo kolonija buvo paversta Portugalijos provincija. Vietiniai gyventojai yra suskilę į 11 didesnių genčių ir visos reikalauja nepriklausomybės.

Suteikusi nepriklausomybę Gvinėjos kolonijai, Portugalijos vyriausybė nutarė suteikti nepriklausomybę ir Mozambikui ateinančių metų birželio 25 dieną. Tuo tarpu koloniją turi valdyti mišri negrų ir baltųjų valdžia.

Išgirdę tą žinią, baltieji Mozambiko gyventojai pradėjo nerimauti ir maištauti. Mat, Portugalijos prezidentas Antonio de Spino-la buvo prižadėjęs prarasti plebiscitą ir leisti žmonėms pasisakyti, ar jie nori nepriklausomybės.

Petrás Pakalnis

MOZAMBIKO MAIŠTAVIMAS

Ieškodamas kelią į Indiją, garsusis Portugalijos kapitonas Vasco de Gama 1497 m. sustojo prie vienos Rytų Afrikos upės, kurią jis pavadino „Gero Ženklo Upe“. Toji upė buvo ne kas kita kaip šiaurinė Zambesi upės dalis. Kadangi jis ir kiti jūrininkai girdėjo, kad krašto gilumoje yra daug aukso, 1505 m. portugalai įsteigė ten mažą koloniją. Bet toji vieta buvo nepatogi ir netrukus kolonistai persikėlė į Mozambiko vietovę. Ten jie pasistatė tvirtovę. Iš čia tikėjosi pasiekti negrų valdovą, kuris, žmonių pasakojimu, turįs aukso ir sidabro kasyklas. Tačiau visos ekspedicijos į krašto gilumą nedavė pageidautų rezultaty. Tik 1560 m. jėzuitai T. Gonçalo de Silveira pasisekė surasti negrų valdovą. Suradęs valdovą, misijonierius pradėjo skleisti Kristaus mokslą. Tačiau jis apaštalavo neilgai, nes sekančiais metais buvo pasmaugtas.

Sužinojęs apie misijonieriaus mirtį, Portugalijos karalius nusiuntė į Mozambiką ginkluotą dalinį, kad jėga užimtų aukso ir sidabro kasyklas. Bet „kasyklos“ pasirodė esančios tuščios. Tada portugalai pradėjo pelningą vergų prekybą. Vergai buvo reikalingi Brazilijai ir iki 1878 m. portugalai gerokai pralobė. Mūsų laikais kolonistai verčiasi žemės ūkiu, pramone ir prekyba. Daug pajamų gauna kolonija iš muitų, ypač Beiros uoste. Tabaką, ryžius, kukurūzus ir įvairias žaliavas eksportuoja į užsienį.

Mozambiko koloniją valdo gubernatorius, skiriamas ministrų ka-

lų ir kuriasi ten, kur tik jam maloniau, silpnina bendruomeninį gyvenimą. Tuo atveju jis pasineša ne telkimosi, o skaldymosi linkme, kuri mums, kaip tautai, dargi kovojančiai už laisvę bei nepriklausomybę, yra pražūtinga. Išsisklaidyti po ketvirčio šimtmečio bendruomeninio gyvenimo reikštų didelį savanaudiškumą, bet menka tautinį sąmoningumą.

Minėdami gausias įsikūrimo sukaktis, linkėdami vieni kitiems sėkmingos ateities, neužmirškime, kad gražių ligšiolinių laimėjimų pasiekėm eidami ne skaldymosi, o telkimosi linkme. Pastaroji bus dar svarbesnė. Jeigu ji vyraus ir jeigu

mūsų tautiečiai bus pakankamai sąmoningi, lietuviškasis gyvenimas gali būti labai ilgas. Tokia galimybė ypač padidėjo pastaraisiais metais, kai JAV-se ir Kanadoje lik-paskleista daugiakultūre politika, sudaranti labai palankią atmosferą etninių bendruomenių išlikimui. Ir jei mes, lietuviai, išnyksime Kanadoje (ir JAV-bėse) kaip bendruomenė, būsime tik patys kalti. Paprastai dėl nutautėjimo praeityje esame linkę kaltinti kitus, bet savo minkštumo nedrįstame pastebėti. Šiuo atveju turėkime drąsos pažvelgti esamai tikrovei į akis ir pastebėti, kad lietuviškajam gyvenimui čia daugiausia kenkia ne kitataučiai, o mes patys."

Tačiau Portugalijos vyriausybė buvo priešingos nuomonės, ir užsienio reikalų ministras susitarė su negrų partizanų vadu Samora Machel, neatsiklausęs Mozambiko gyventojų.

Maištavimas prasidėjo Beiros uoste. Susirinkus žmonių miniai vienoje aikštėje, kalbėtojai ragino žmones nepaisyti vyriausybės sprendimo ir steigti nepriklausomą, baltųjų valdomą valstybę, panašią į Rodėziją ir Pietų Afriką. Nešdamos Portugalijos vėliavas, moterys žygiavo miesto gatvėmis ir drąsino vyrus. Bet policija išvaikė ašarinėmis dujomis minią, o kariuomenė uždarė kelius į Beirą, kad maištavimas neišplėstų. Lourenço Marques mieste, Mozambiko sostinėje, sukilėliai užėmė radijo stotį ir ragino kariuomenę prisidėti prie sukilėlių. Tačiau kariuomenė klausė vyriausybės įsakymo ir pasiliko pasyvi. Maištautojai taip pat prašė Rodėzijos ir Pietų Afrikos vyriausybės ateiti jiems į pagalbą. Tačiau ir jos pasiliko pasyvios. Bijodami pilietinio karo, turtingesnieji kolonistai su-

sidėjo savo daiktus į sunkvežimius ir pabėgo į Pietų Afriką.

Lourenço Marques maištavimas užsitęsė tris dienas ir pareikalavo nemažai aukų: apie 70 žmonių buvo nušauta ir apie 450 sužeista. Negrai degino baltųjų namus ir automobilius, plėšė krautuves ir grąsino skerdynėmis. Vienas partizanų vadas pareiškė, kad, jei policija nesutvarkys maištautojų, tai jis sutvarkys su partizanis. Tačiau kai policija nuginklavo kelis maištautojus, sukilimas supliuško. Paskutinioji Portugalijos kolonija gaus nepriklausomybę už poros metų. Žaliojo Iškyšulio salos, kurios priklausė Gvinėjai, arba prisijungs prie Gvinėjos, arba sieks nepriklausomybės. Taip Portugalijos imperija Afrikoje, sukurta beveik per 500 metų, likviduosios mūsų dienomis.

-0-

Nuotrupos iš tardymų

— Ką šią naktį sapnavai, močiute? — paklausė saugumiečiai, atvykę daryti kratos.

— Vaikeliai, sapnavau 5 piktus, alkanus šunis, kurie norėjo mane sudraskyti.

-0-

— Mes tavęs jau nepaleisime, — pareiškė tardytojas.

— Aš tai žinau, todėl iš vakaro priėjau išpažinties. Mano sąžinė rami.

-0-

— Ar nežinojai, kad šito darbo negalima dirbti? — rodydamas maldaknygę, paklausė tardytojas.

— Taip ir caras sakė, bet jei ne Mažvydas, šiandien lietuviškai nesikalbėtume.

-0-

Tardytojas Vilimas per pietų pertrauką nuėjo į valgyklą papietauti, ir kažkas pavogė jo palatą.

— Tur būt, katalikai tau keršija, — juokėsi saugumiečiai.

Katalikai nekeršija, tik nori patarti: "Gaudykite vagis, o ne maldaknyges, gal tada nereikės į namus grįžti be palto".

Jūrų skautai prie savo laivų. J. Garlos nuotrauka

MOTERS PASAULIS

Ši skyrių redaguoja Halina Mošinskienė.
Raštus ir pageidavimus siųsti R. Prof. Joāo Ar-
ruda, 176, Perdizes, São Paulo, E.S.P. Telefon.
65-09-07.

TURTINGESNĖ

UŽ

MILIJONIERIUS

SAUGOKIM LIETUVYBE

Nes ji emigracijoje labai lengvai „išslysta iš po kojų“: gal ne tiek mums seniems, kiek ypač jauniems. Visus mus užlieja amerikanizmo banga, nelyginant koks pavasarinės audros paveiktas sraunus, šniokščiantis kalnu upelis, išsiliejęs slėnyje į didžiulį potvynį. Ir nei nepasijuntame, kaip toji miestietiškos amerikanizmo pseudokultūros banga apšaučia mus iš visų pusių, ypač paveikdama mūsų jaunimą.

Nedėkingas tas uždavinys – išlaikyti lietuvių išėjimoje. Lietuvių emigrantų prieš I-mą pasaulinį karą prigrūžėjo daugelis tūkstančių į J.A.V-bes ir į Kanadą. Tuo būdu Šiaurės Amerika pasidarė lyg savotiška „atsarginė“ Lietuva. Tie senieji emigrantai, kurių dauguma kalbėjo sena (prieš 50-60 metų) su slaviskais barbarizmais kalba, jai baigia iškelti į „Anapilį“. Jų vaikai dažniausia išmoko tėvų kalba, bet lietuviška spauda tik mažą jų dalį tepasiekia. O jau šių vaikų tik vos retas tebekalba lietuviškai.

Atkeliavę į šį kraštą po antrojo Pasaulinio karo lietuviai nė tiek to neverti: jų vaikų didelė dauguma neužtenkamai arba ir visai nebevartoja tėvų kalbos. Sukūrę šeimas (kad ir lietuviškas), jei namie anglų kalba igyja pilietines teises, tai kur jų vaikai bemokės kalbėti lietuviškai. Todėl, jei šeimose nėra griežtai kontroliuojamas vaikų lietuviškos kalbos vartojimas ir, jei jie tėvų nepratinami skaityti lietuvišką spaudą, tai paaugusiems vaikams tampa daug patogesnis anglų kalbos vartojimas, ir lietuvių literatūros žodžių jie mažai bežino. O ka jau bekalbėti apie mišrias šeimas, nors ir čia pasitaiko prošvaistinių išimčių.

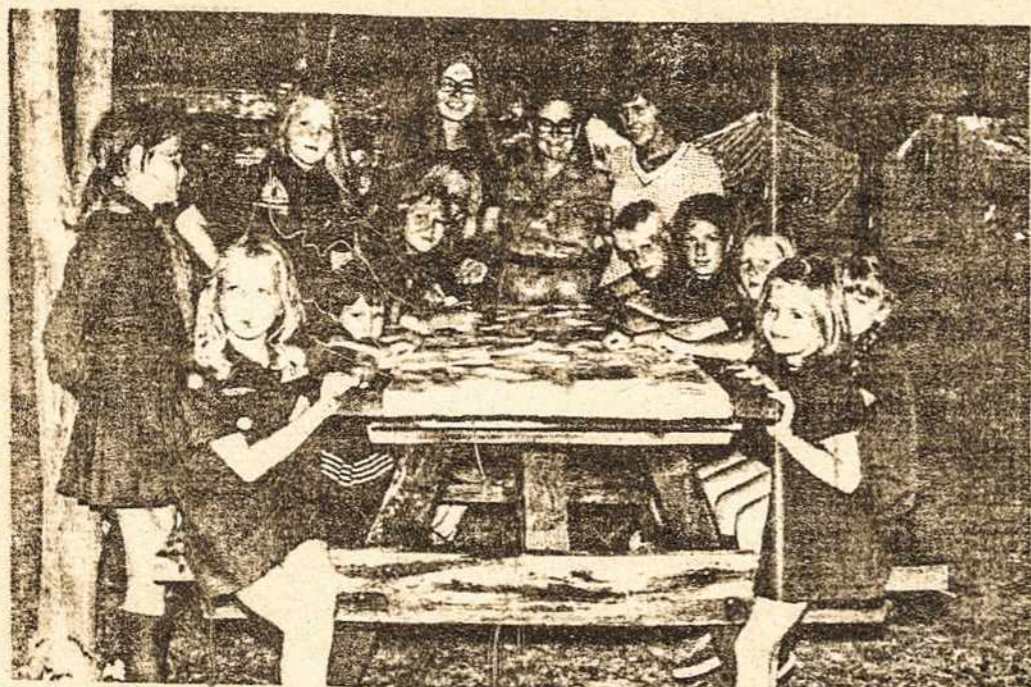
Kai naujieji emigrantai (vad. D. P.) skubėjo medžiagiškai išitvirtinti, tai dažnu atveju ne vien vyrai, bet ir jų žmonos dirbo fabrikuose, kad vis tu

dolerių būtų daugiau, kad jų turėtų atsargoje ne vien automobiliui pirkti, ne vien „rezidencijai“ pasistatyti, ne vien vaikams išmokslinti ir t.t. Nebeliko laiko motinoms (juo labiau tėvams) rūpintis vaikų auklėjimu, lietuviškos jėgos skiepijimu. Jei patys tėvai, aplinkos veikiami, į savo kasdieninę kalbą maišo „suambrintus“ anglų k. žodžius, tai jie jau nebepestebi ir neprotestuoja, jei jų vaikučiai (pasitaiko net lietuviškose parapijose) katechizuojami anglų kalba.

Ir štai pasekos: vieno dukterė pradedo su juoduku, kita išteka už semito. Arba vėl: berniukas išgelbėtas iš „duopu“, atrodo lyg šlapias viščiukas, ištrauktas iš kūdros. Ir panašiai „daina“ tesiasi be galo. Ak, kuri „grįčia be dūmu.“ Jei bėda ne su vaikais, tai, žiūrėk kuris iš abiejų šeimos narių pradeda dairytis į šalis, jieskodamas „good time“u“. Tat toli gražu ne ideališkas čia mūsų vegetavimas, nes neribota laisvė ir pernelyg augštas gyvenimo lygis tvirkina asmenybes. Gal lietuviškos atžvilgiu laimingesni tie buvo, kuriems pavyko isikurti kaime, ūkiuose, bet juk tokių labai nedaug J.A. V-se, gal kiek daugiau Kanadoje.

Kas gi darytina, kad bent kiek apstabdytume tą nesiliaujantį jaunimo amerikanėjimą? Ar nėra kurių radikalesnių priemonių atgaivinti lietuvių jaunose mūsų kartose? Jei pasirodo, kad mūsų šeštadieninės lituanistinės mokyklos neužtektinai paveikia vaikučius, tai kodėl mes pamirštame skais-tųjų lietuviškos židini, Vasario 16 d. gimnazija Vokietijoje? Reiktų pagvil-denti priežastis, kodėl tik visai mažos, vos ant rankų pirštų suskaitomas mūsų atžalyno kiekis lančo tą gimnazija, ir delko mūsų vidurinės kartos tėvai pamiršta tą skaidrios lietuviškos židini, nesunkiai visiems prieinama.

J. Valiūnas

Jaun. skautės užsiėmimo metu.

J. Garlos nuotrauka

Viename kultūriniam pobūvyje vienas veikėjas pareiškė, kad būtų labai gerai turėti lietuvių milijonierių. Jam buvo atsakyta, kad, jei mes, lietuviai, ir turėtume milijonierių, kas būtų iš to, jei jie nė centu neprisi-dėtų prie lietuviško kultūrinio veikimo ar prie tautinio solidarumo.

Mūsų visą lietuvišką, tautinę, kultūrinę ir politinę veiklą remia ne kišeniniai milijonieriai, bet jautrios širdies asmenys. Vieną jautrios širdies milijonierę labai verta paminėti. Tai Worcesterystėje gyvenanti Magdūtė Baltrušaitytė.

Prieš dvidešimt su viršum metų apsigyvenusi Worcesterystėje, Šv. Vincento ligoninės skalbykloj gavusi nelengvą ir menkai apmokamą darbą, savo darbštumo, sąžiningumo ir kantybės dėka išsilaukė iki pensijos. Pati kukliausiai gyvendama, pradžioj net valgė gamindama malkom kūrenamoj krosny, pradėjo taupyti ne sau, bet, kaip ji prasitarė, geriam darbui.

Čia suminimi tie gerieji darbai, kuriem Magdūtė paaukojo didesnę savo uždarbį dalį. 1. Rėmimas asmens, studijavusio Romoj ir tapusio išmoksintu kunigu, jai atsiėjo 5,500 dol. 2. Putnamo seseles ji parėmė su 3,000 dol. 3. Chicagos jėzuitam paaukojo 2,000 dol. 4. Vietinės Šv. Kazimiero parapijos klebonijos statybos fondui davė 2,000 dol., neskaitant mėnesinių aukų tam pačiam tikslui. 5. Artimųjų šelpimas Lietuvoj jai atsiėjo apie 1,000 dol.

Tai stambesnės sumos, bet, kiek ji per 20 metų yra aukojusi kitiem reikalui, tai bus ne vienas, bet keletas tūkstančių. Pavyzdžiui, Vasario 16 minėjimų proga jos auka viršydavo 20-30 dol. Savaitinio bažnyčios išlaikymo mokesčio ji į vokelį dėdavo ne mažiau kaip 1 dol.

Kiekviena proga

galima melstis

Antanas Saulaitis, S.J.

Magdūtė Baltrušaitytė prieš 20 metų.

Ji aukojė ir Baltui, ir pranciškonam, ir kazimierietėm, ir Lietuvių Fondui, ir Lietuvių Bendruomenei. Solidarumo mokestį Bendruomenei pasiūlydavo ji pati, nerekėjo jos raginti. Vos įsisteigė šaulių kuopa, ji visa šimtaine ją parėmė.

Apytikriai apskaičiavus jos uždarbį ir aukas, jai pragyventi likdavo ne daugiau kaip trečdalis visų pajamų.

Jei mūsų išėjimoj būtų daugiau tokių, kaip Magdūtė, tai nereikėtų pasigesti kišeninių milijonierių.

Šia proga verta prisiminti Lietuvių Fondą. Prieš 10 metų daktarui Razmai kilo idėja sutelkti bent vieną milijoną dolerių Lietuvos ir lietuviškiem reikalui. Manyta, kad atsiras tūkstantis pasiturinčių — daktarų, inžinierių, biznierių — ir tokiu būdu per porą mėnesių bus sutelktas milijonas dolerių. Iš tikrųjų mūsų išėjimoj lietuvių, galinčių sutelkti tokią sumą, yra daugiau kaip vienas tūkstantis. Deja, realybė parodė, kad mes per 10 metų dar nesutelkėm tiek, kiek žydai sutelkia per 10 valandų. Pravartu būtų pasimokyti iš pastarųjų.

V. D.

Tolimon ligoninė

Telefonas suskambejo pusę trečios ryto. Vos pabudęs, vingiuotu užmiesčio keliu skubi pas lietuvių trūkusia širdimi. Nei jis negal daug sakyti, nei pats daug nesakai. Tik laikai rankoje padžiūvusius, išbalusius pirštus, išvaigusio mintis, maldas. Net ir tą valandą, Viešpatie, jaučiame ataję, nes Tu esi arti.

III PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESAS

TERCEIRO CONGRESSO MUNDIAL DA JUVENTUDE LITUANA

Rua das Giestas, 927-9 - Vila Bela - 03147 São Paulo, SP - Tel (011) 63-5723, 274-0934

TRIJŲ KRAŠTŲ PASITARIMAS

III Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso komitetas, apimęs atstovus iš Argentinos, Brazilijos ir Urugvajaus, posėdžiavo Porto Alegre, RS, sekmadienį, spalio 13. Dalyvavo Viktoras Barzdžius iš Buenos Aires, kun. J. Giedrys iš Montevideo, iš São Paulo Algirdas Sliesoraitis ir kun. A. Saulaitis. Visus savo namuose globojo ir vaišino Svenstislovas ir Aida Vasiliauskai.

KRAŠTŲ PRANEŠIMAI

PLJK būstinės vedėjas Argentinoje V. Barzdžius pranešė, kad prieš mėnesį buvo sudarytas platesnio masto JK komitetas, apimęs ne tik komisijų pirmininkus, V. Barzdžių, N. Zavickaite, J. Baltrūną ir J. Mikalonį, bet ir organizacijų atstovus. Šiuo metu pagrindinis dėmesys kreipiamas į finansų komisijos organizavimą ir veiklą.

Brazilijos pranešime paaiškėjo, kad kas mėnesį ruošiamos jaunimo studijų dienos, kad studijų savaitės komisija kviečia kandidatus į Brazilijos atstovus kongrese, norėdama sudaryti sąlygas jiems tinkamai ruošti šiam svarbiausiam kongreso įvykiui. Minėjo, kad „Aušros“ kvarteto koncertas buvo ir gera proga padaryti kongresui propagandos.

Montevidejuje penkių asmenų komisija buvo atsisakiusi dėl nesklaidumų, bet visa kolonija yra pasirūpusi JK darbams padėti. Šiuo metu JK darbais rūpinasi Urugvajaus lietuvių Kultūros draugija, kuri kartu yra ir Urug-

vajaus Lietuvių Bendruomenė. Jos pirmininku dabar yra St. Goda. Norėdami sulaukti pagalbos ir palankumo, Urugvajaus lietuviai apie kongresą informuos pačią krašto valdžią ir konsulatų tu valstybių, iš kurių atvyks JK dalyviai.

Po kraštų pranešimų peržvelgtos naujienos iš Pasaulio Lietuvių Bendruomenės, JAV-bių, Kanados ir kitur. Jos buvo aprašytos pereiname ML numeryje.

BENDRI REIKALAI

Kadangi Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vicepirmininkas jaunimo reikalams Romas Kasparas, dešimtį metų gyvenęs Brazilijoje, gruodžio 9 atskrenda į São Paulį ir tada keliaus į Urugvajų bei Argentiną, sekantis šio trijų kraštų komiteto posėdis numatytas Montevidejuje gruodžio viduryje.

Visos kongreso informacijos visuomenei eina iš Kongreso Informacijos Tarnybos (KITa), kurią Washingtone veda buvęs II PLJK pirmininkas Romas Sakadolskis.

Komitetas pritarė reikalui ir šiam trečiajam jaunimo kongresui paruošti studijinę psichologinę – sociologinę anketa, kaip kad buvo daroma 1966 ir 1972 metais, iš kurios paaiškėja jaunimo nuomonės, pažiūros, išsilavinimas, dalyvavimas organizacijose ir veikloje, sugebėjimai ir panašiai. Šią anketa, kurią išpildys visi, ne tik kongreso dalyviai, paruos lietuviai mokslininkai Šiaurės Amerikoje.

LĒŠOS IR SAMATA

Dar nepasisekė pilnai sudaryti III PLJK sąmatos visiems trims kraštams. Kaip jau buvo ML-oje rašyta, Brazilijos JK reikalams pinigine apyvarta busiant apie 160.000 kruzeirų, arba apie 22.000 dol. Argentina numato apie 25.000 dol. sąmata, o Urugvajų reikės apie 5.000 dol. Taigi, viso 1975 metų pabaigoje ir 1976 metų pradžioje įvyksiančio kongreso reikalams reikės apie 50.000 dol., kuriuos tikimasi surinkti pačiuose kraštuose, neprašant PLB-nės talkos.

Nutarta, kad finansinė informacija iš trijų kraštų eis tam pačiam jau nuo metų pradžios veikiančiam III PLJK komitetui, kuriam prisieis suderinti tam tikras kainas, pavyzdžiui, registracija, įvairių ženkliukų ir suvenyrų gamyba pagal pigumą ir taip toliau.

PARODOS IR MENAS

Viena esminių kongreso dalių yra jaunųjų dailininkų ir menininkų paroda. Suprantama, kad su fotografijų paroda nėra sunkumų, todėl ji bus ruošiamą trijuose kraštuose, visų pirma, dar prieš kongresą, Urugvajuje. o tada kongreso metu Buenos Airėse ir São Paule. Sunkiau yra su paveikslų, skulptūros ir kitomis parodomis, kadangi iš kitų kraštų atsiųsti darbai turi pereiti per muitinę.

Iki sekančio komiteto posėdžio už dviejų mėnesių, kraštų komitetai sužinos tiksliai, kokios yra sąlygos meno darbams įvežti ir išvežti, o tuo tarpu

Pas. Liet. Jaunimo sąjungos ryšių centras iš Čikagos išsiuntinės anketa į visus kraštus, sužinodamas, kur ir kokių meno dalykų galima parodai tikėtis.

ŠOKIŲ ŠVENTĖ

Kaip anksčiau rašyta, III PLJK metu įvyks mažoji šokių šventė, kurioje dalyvaus visos trijų kraštų grupės, papildytos vienetais, sudarytais iš kitų kraštų atstovų ir dalyvių. Ši šventė, kurioje gali būti iki 200 šokėjų, turėtų sutraukti daug lietuvių ir nelietuvių visuose trijuose kraštuose.

Svarstytas klausimas, ar tinka pakviesti į kongresą atskiras tautinių šokių grupes iš kitų kraštų, kurios pačios pasirūpintų kelione. Šiam sumanymui buvo pritarta, kadangi stovyklos Argentinoje ir studijų savaitės Brazilijoje metu tinka ruošti parengimus visuomenei. Tik būtų sunkiau parinkti, kuriuos ansamblius kviesti, jeigu jų atsirastų daugiau kaip du ar trys, kadangi kiekviena grupė norėtų išpildyti pilną koncertą, o ne tik dalyvauti mažojoje tautinių šokių šventėje.

Dalyviai priėmė iš Brazilijos atėjusių sumanymą ruošti visuomenei akademinę, ne tik meninę programą, kol didesnė jaunimo dalis dalyvauja stovykloje ar studijų savaitėje. Ši programa būtų panaši į Pietų Amerikos lietuvių kongresų paskaitas, pokalbius ir simpoziumus.

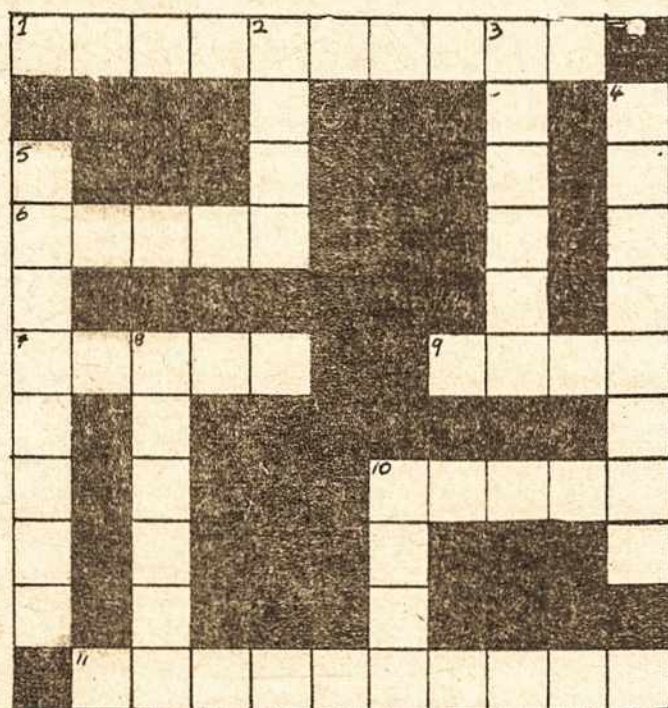
KONGRESO STOVYKLA

Po JK atidarymo Buenos Airėse vyksta jaunimo stovykla. V. Barzdžius pranešė, kad galūtinai vieta nesurasta, bet kalbama apie Pilar vietovę apie 50 km nuo Buenos Aires, kur yra sporto aikštės, baseinai ir kiti įrenginiai. Manoma, kad stovykla kiekvienam dalyviui gali išeiti po 4-5 dol per dieną.

(G. d.)

GALVOSŪKIS

Nr. 18

Gulsčiai: 1. Armija. 6. Riebus vaisius. 7. Naminis paukštis. 9. Garsi restoranai Londono vieta. 10. Degimo produktas. 11. Apsaugoja nuo lietaus.

Statmenai: 2. Akmens masė. 3. Buvęs garsus filmų artistas. 4. Italijos miestas. 5. Dalis pakinktų. 8. Maž. Azijos (ir Europos) gyventojai. 10. Muzikos instrumentas.

Gulsčiai: 1. Kartiomenė. 6. Alyva. 7. An-
tis. 9. Soho. 10. Dūmai. 11. Liepsnė.
Statmenai: 2. Uola. 3. Navaro. 4. Neapo-
lis. 5. Pavalikas. 8. Turkai. 10. Dūda.

GALVOSŪKIO NR. 18 ATSAKYMAI

LIETUVIŠKI GYVŪNŲ PAVADINIMAI

Labai senai Lietuvoje gyveno dabartinių šiltų kraštų gyvūnai, o kai kurie visai nebuvo pasiekę Lietuvos. Todėl dažnai tuos gyvius lietuviai vadina svetimų kalbų žodžiais: tigras, leopardas, mamutas, zebra, krokodilas, skunksas ir t.t. Vėliau sukurti naujadarai, kurie prigijo lietuvių kalboje.

Seniai lietuvių kalboje randamas žodis ir ruonis. Manoma, kad „liūtas“ atsiradęs iš slaviško būdvardžio, reiškiančio „žiaurus“ plėšrus, įsiutęs, baisus.“ Ruonis (portugališkai „foca“) žinomas pajūrio tarmėse ir latviams, ir galėtų būti iš airių kalbos (ron) ar senų anglų (hran) skolinys.

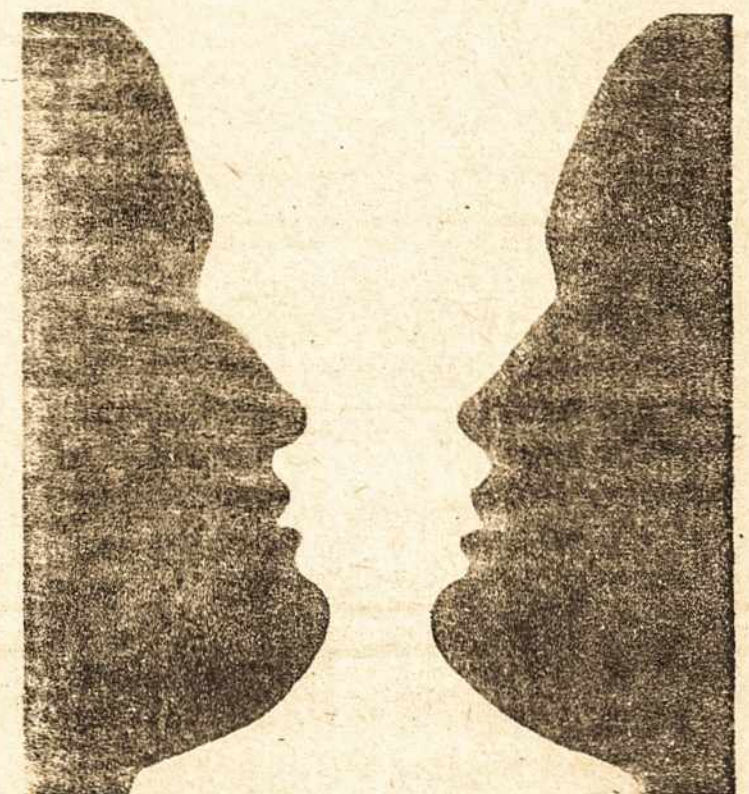
Daug tokių žodžių yra 1920 metais Kaune J. Elisono išleistame „Zoologijos sistematikos terminų žodynyje“, kurio turinį ruošė kartu su J. Jablonskiu ir T. Ivanausku. „Banginis“ (portug. baleia) tikriausia vertinys iš vokiečių, nes ir Rytų Prūsijoje vartotas žodis „bangžuvė“. Iš kitų kalbų versti taip pat skruzdėda, šarvuotis, šilkaverpis.

Originalūs lietuviški terminai dažnai buvo kuriami pagal gyvūnų fizines ar fiziologines ypatybes: dramblys, kupranugaris arba kuprys, ryklys, skujuotis, smauglys, vėplys. Dauguma šių žodžių galėjo ir prieš tai būti liaudies vartojami, bet dabar pritaikyti naujai reikšmei.

KAIP MUS APGAUNA AKYS

Pažiūrėjus į duotąjį paveikslą, pirmiausia pastebėsime du juodus veidų siluetus, kurie atsimuša baltame fone. Po to, fonas taps pagrindiniu akims dėmesiu ir iš jo pasidarys balta vaza ar kielikas. Kiti asmenys pirmiausia pamatys baltą vazą, o vėliau veidų siluetus. Tai priklausys nuo to, kaip smegenys interpretuos pirmąsias akių pateiktas žinias apie daikto formą.

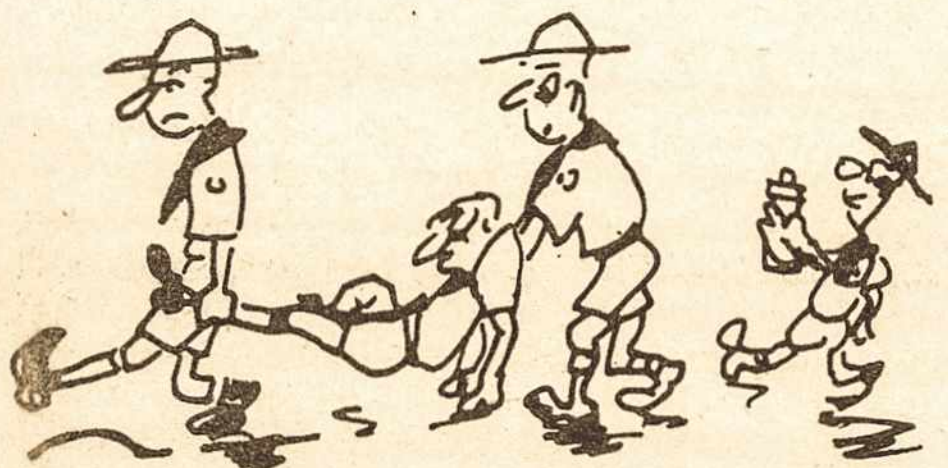
MŪSŲ LIETUVA MĄŽIESIEMS

Stovyklos skalbykla

Stovykloje viskas skaniau: skruzdės, lapai, musės, viskas...

Stovyklos daktaras po pirmosios pagalbos pašnekėsio...

Kęstutis Sušinskas

DRAUGAS

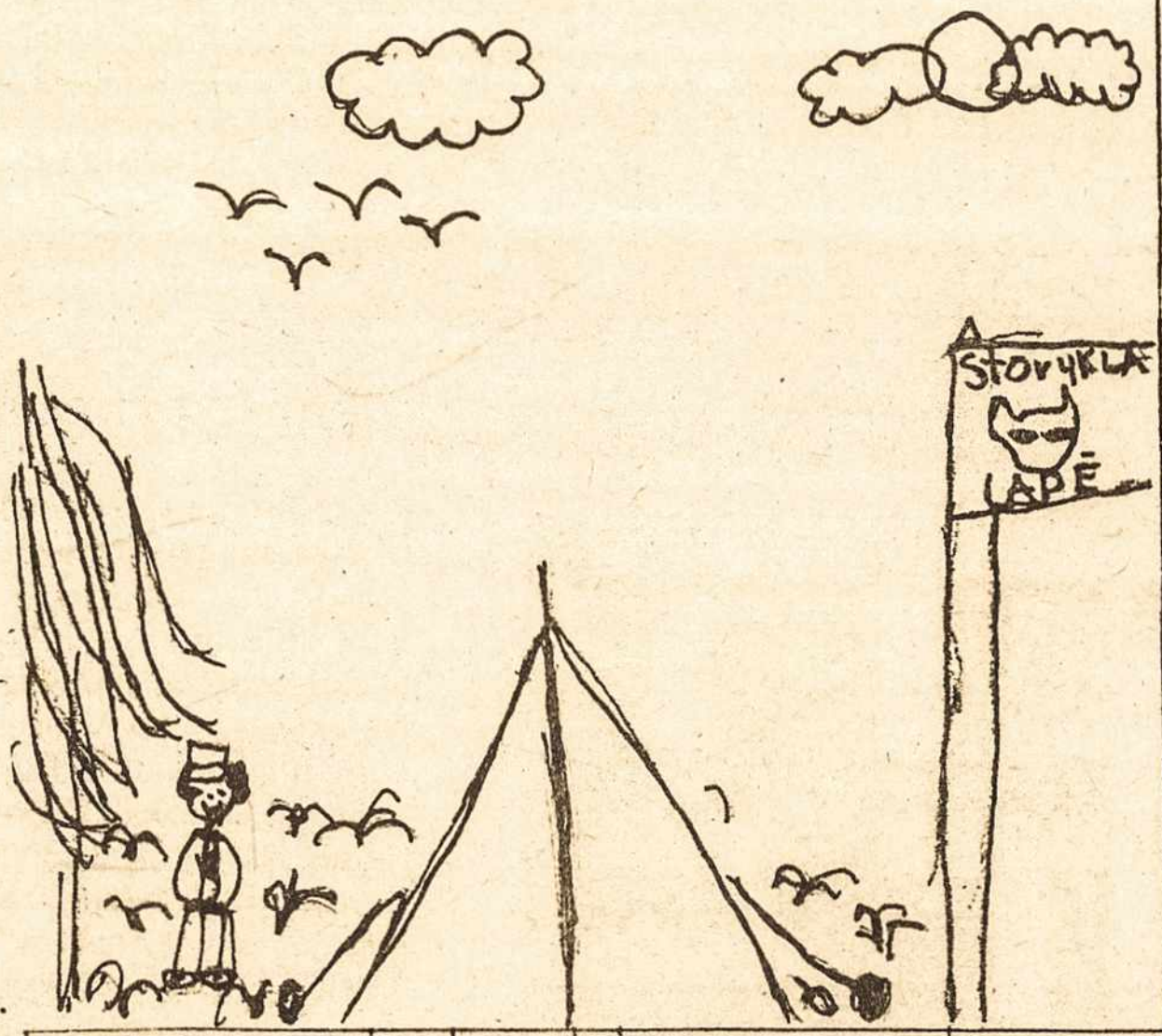
Kiekviena nauja diena truputį šviesesnė.
Kiekviena tamsi naktis truputį ramesnė.
Kiekviena debesuota padangė truputi linksmesnė,
nes tu mane išmokinai šypsotis.

Kiekvienas saulėtas rytas įveda naują dieną.
Kiekvienas žvaigždėtas vakaras nušviečia kelią pas Kūrėją.
Kiekviena žydinti gėlė saldžiau kvėpia,
nes tu man atskleidei gyvenimo paslaptį.

ČIA MŪSŲ MĖNAS

STOVYKLA „LAPĖ“ - Angela Lipsky, 10 m.

GYVULIAI

PARUOŠĖ DANUTĖ AUŠTRAITĖ

SURASK GYVULIŲ VARDUS (žodžiai gali būti Aukštyn, žemyn, dešinėn, kairėn).

OKREŽ AGS I N A E L K E
J A R K L I S U K O I S A I P
C T R K O C T I A I G R L A K
E Ė N Y L E I Ė I A V Y G Š R
A L Š P D Š I A M Ė Ą Š I U A
J U Č V I E A Y S N V E O O I
Š A I Ė A Š N Ė L E A D K A S
P I T Ž E K N Ž T D K D A R O
O K Ė Y A A I Y M A L T A E T
I K E S V S V S B I Ė A K N E
Č I Ū T Ė A I T A U Š A I Ė Ž
Ž K I A N S A S I K I U Z I N
B G A I D Y S U S L T R T A I
I T I N K I A T Ė J A K Ž O B
R J I M A T Š I V A O N E D A

ŠUO
KATE
GYVATE
ZUKIS
KARVE
ANTIS
PELE
ARKLYS
VEZYS
KLAULE
VIŠTA
VEZYS
ZASIS
VARELE
OZKA
SESKAS
MESKA

Atsakymai:

IRUTĖ IR KĘSTUTIS

D. BASTYS

Literatūra * Dailė * Mokslas

VERGIJOS KRYŽKELIUOS

(Tęsa iš praeito Nr.)

Stefanija Rūkienė

KROSNIS

Prabudau ankstokai, bet lauke jau buvo šviesu. Savijauta buvo bloga, skaudėjo galvą ir visus kaulus. Galvoju, ar šeiminkė jau išginė karvutę. Gal negirdėjau? Pakilau apsidairyti ir pasisėmiau saują uogų. Suvalgysiu, gal pasidarys geriau.

Žiūriu, visi gyvulėliai dar miega. Tikra idilija. Paršiukas prisiglaudęs prie karvės šono, vienas kitą šildo. Visos trys vištelės sutūpusios. Jos taip apsaugo savo kojas nuo šalčio, o karvė jaučiasi patenkinta, nes šildoma jos nugara. Taip vieni kitiems ir pagelbsti kęsti sunkias Sibiro žiemas. Ir dabar jau naktys žvabios, nes jau vėlyvas ruduo. Tačiau tvartelyje dar nelabai šalta, nes sausa ir priklotas šiaudų. Mėšlas kasdien išvalomas ir išmėtomas po daržiuoką. Sruotos grioveliu nuleidžiamos į savo sklypelį. Reikia pasakyti, kad priemenė ir tvartelis visų laikoma švariai ir tvarkingai.

Išsitiesiau dar ir aš. Guliu, valgau uogas ir klausausi, ar nesikelia šeiminkė. Jai atsikėlus, reikia ir man keltis, nes kai krosnis kūrėnasi, reikia ką nors ir man išsivirti.

Išsivirti nieko neturiu. Išsivirsiu košės. Turiu dar supelėjusių duonos sausainių ir truputį miltų. Pelėsius su šiltu vandeniu nuplausiu, išvirsiu, pridėsiu truputį miltų, dar pavirinsiu ir bus pusryčiai. Galėčiau iš vieno miltų išsivirti košės, kurią skalsiai valgant užtektų visai dienai, bet reikia pagalvoti ir apie rytojų. Į darbą neisiu kelias dienas, tai maistą reikia taupyti.

Jau ir šeiminkė atsikėlus braza. Pamelžė karvutę, ir kerdžius ją išsivarė.

Aš atsikėlusį vaisiną šeiminkę uogomis ir pasakoju, kaip uogavome. Ji pakuria krosnį. Malkų atsinešė nedaug, bet ir iš tų dar porą pagalių paliko. Girdi, nuo karščio gali sutrūkinėti krosnis. Pakiša krosnin puodą bulvių paršiukui, vėliau pastato savo sriubą ir mano košę. Užverda dar puodą vandens su serbentų šakelėmis. Sako, kad bus visiems „čajokas“ – arbatėlė. Taigi ir man.

Grįžo iš darbo šeiminkas. Visi pusryčiaujame. Jie prieš krosnį už stalo, o aš prisėdusi ant lovos krašto. Mums tremtiniams tik kampininko dalia, bet ir už ją reikia apsimokėti.

Po pusryčių išoko įsiutęs brigadininkas manęs į darbą varyti. Pasakiau, kad sergu ir dirbti neisiu. Nesikarščiauvau ir su juo šnekėjau visai ramiai. Parėkavo, pasikeikė ir pasakė, kad vakare pašauks mane raštinėn ir aš turėsiu pasiaiškinti kolchozo valdybai. Greičiausia, kad mane perduosią teismui. (Tęs. 8 psl.)

SOVIETINĖ PERIODIKA LIETUVIŲ KALBA

JURGIS GLIAUDA

Gegužės 18 d. rašytojas Jurgis Gliuda skaitė paskaitą Lietuvos žurnalistų Los Angeles skyriaus susirinkime. Paskaitos tema: Sovietinė periodika lietuvių kalba. Dirva deda kiek sutrumpintą mums aktualią paskaitą. Tai talkina suvokti spaudos padėtį okupacijos sąlygose.

“AKLIMATIZACIJA”

Žmogus privalo taikytis prie klimato, kurio sąlygose jam lemta gimti, augti, kurti savo buitį ir, dargi, būtis sampratą. Klimatas formuoja gyvenimą.

Žiaurusis Aliaskos klimatas išmokė eskimus ir aleutus statyti namus iš ledo. Lietuviai tremtiniai pramo-

ko gintis prieš žvabiją Sibiro purgą, kaip ten vadina mos pūgos. Geografinis klimatas verčia žmogų taikytis prie sąlygų, įveikti sunkumus, atsilaukti ir gyventi. Tą procesą nusako žodis „aklimatizacija“. Žodynas mums talkina šią sąvoką suprasti. Aklimatizacija yra gyvūno prisipratinimas prie naujų klimato ar gyvenimo sąlygų.

Kaip geografinis klimatas turi didžios reikšmės žmogui, lygiai ir politinis jo gyvenamosios vietos klimatas turi savo diktatą, priverčia žmogų taikytis prie savo ypatybių.

Tų alegorinių frazių ženkle sustojame prie lietuvių tautos, kuri gyvena dabar itin sudėtingame politiniame klimate. Tas klimatas yra visagalintis didelės vals-

tybės mandatas Lietuvos teritorijoje. Tas mandatas nėra igaliojimas, lietuvių tautos išduotas, bet svetimos jėgos deklaracija. Šio mandato slėgtis sunkiasi į individo pasaulėjautą, gobia kolektyvus, supančioja visa visuomenę. Tai yra žmonių įpareigojimas pripažinti ir išpažinti naujos visuomenės kūrimo tezes. Tas įpareigojimas, kaip mums atrodo, nėra lietuvių tautos intereso. Anaip tol, tas reiškiny ir dabartyje ir ateities prospekte kenkia lietuvių tautai individualiai bręsti, igusti autonomiškai tvarkytis, nes tautai nuneigtas esmingiausias progreso elementas: valstybinis suverenumas.

Vieniems vis tai nenustumiama realybė, kitiems utopija tai politinio klimato sąlygose dalykas neesminis. Klusnumą režimo tezėms režimas palaiko sankcijomis. „Aklimatizacija“ yra būtina, ji nesąlygojama, priverstinė.

Visagalis režimas vienavaldiškai skelbia savo direktivas įvairiausiais būdais, tarp kurių spauda, periodika. Žmonės skaito dienraščius, žurnalus. Spauda yra puiki, patikima, gerai išbandyta priemonė pasiekti žmogaus sąmonę.

Milžiniškoji Sovietų valstybė iki šiol išliko daugiakalbė. Teritorijoje naudojama bene 116 kalbų. Tad tokia daugiakalbė yra ir spauda, toje teritorijoje besirodanti. Latvių ir gruzinų, osetinų ir čiuvašų, gudų ir čečenų, estų ir armenų, ukrainiečių, jakutų ir ... lietuvių periodika, tai vis to pat milžiniško vitražo dalelės. Ta visa daugiakalbė periodika savo paviršiumi yra lokališkai orientuota, savo esme tobulai prorežiminė, sovietinė.

Daugiakalbiškumas čia ne vaidina atskiro individo rolės, nes jis negali išsiveržti iš uniformos. Daugiakalbiškumas neišplėšia leidinio iš bendros struktūros. Vis-

(tęsa 8 psl.)

Vytautas Ignas (Senoviškoje žemaičių koplyčioje)

PERIODIKA (iš 7 psl.)

kas esmėje bendra: lektūra, iliustracinė medžiaga, bendrinės informacijos tendencijos, svarstybių išvados.

Mes turime prieš akis nepaprastą kurjozą: skirtingiausių geografinių kilmatų tautos klusniai 'aklimatizavosi' tam pat politiniame klimate.

ATSARGOS VIETINIAI MOTYVAI

Vietinis koloritas, leidinio lokalizacija, gali būti patraukliai įvairi, suderinta su aplinkos poreikiais, besirūpinanti savo kiemo naujienomis, atrandanti savo įvykius, savo personažus. Jūs imate gudų, latvių, lietuvių ar dar kitų tautų leidinius ir matote savotiškai pertemptą rūpinimąsi savo aplinkos problemomis. Tadžikai garsiai rekaus apie savo medvilnę, lietuviai rūpinasi bulviakasiu. Rasite raginimus dirbti, apeliacijos į artojus, į medvilnės rinkėjus. Vietinis koloritas skirtingas, pirmūnų vardai, vietovardžiai skirtingi. Tai lenkia leidinius prie savo žemės. Jūs imate leidinius kultūros reikalams; autorių vardai, knygų pavadinimai -- viskas skirtinga. Savo domisi ir nagrinėja savuosius. Tai natūralu.

Tačiau tezių atramos, teiginių analizė ir sintezė neturi spektro savybių. Svarstymo padarinys klusnus visasajunginiame dekretui, kiek tai liečia darbą -- "piatiletikai", ir Visasajunginiam kompartijos suvažiavimo nutarimams, kiek tai liečia kultūrinio darbo poraiškius, dekretui "Apie literatūros ir meno kritiką".

Tad vietinės daugiakalbiškos periodikos pobūdis nekeičia bendrinės doktrininės leidinio prigimties. Ši amžina sandūra paklusni politinio klimato diktatui. Todėl tenka kalbėti apie "sovietinę periodiką lietuvių kalba". Tai nėra koks nors lengvabūdiškas tos spaudos degradavimas, bet pastanga nusakyti reiškinį kuo tiksliausiai, arčiausiai esmės, loginėmis premisomis pasirėmus.

Tad plačios sovietinės spaudos panoramoje imame ir nutaikome savo žiūronus į tą spaudos segmentą, kuris rodosi lietuvių kalba. Mes šiltai vadiname tą spaudą lietuviška. Čia slypi didysis mūsų sentimentas, čia

mes girdim savo kalbos skambėjimą, čia mes norime vaizduotis ant akmens išsilaikančią gėlę. Istorija pateisina mūsų sentimentą. Carai neleido mums lotyniškos raidės. Dabar gi spauda lietuvių kalba išėina šimtąkstantiniais tiražais. Jos asortimentas platus: ūkiniai, socialiniai, moksliniai, kultūriniai reikalai. Platusis periodinės spaudos spektras pagauna, gyvenimas atrodo margas ir įvairus, sudėtingas, praktinių ir intelektualinių rūpesčių prisotintas. Tai vietinių motyvų sukurta iliuzija.

Atidžiau išžiūrėjus matome mums įprastos gyvenimo pilnybės stoką. Mes girdime unisono gaidas, mes regime monotonijos peizažą. Imame susigaudyti, kad stovime vienos krypties judėjimo gatvėje. Periodikoje neturi teisės pasirodyti sau žmogus. Tasai vydūniško aptarimo žmogus negali prikišti nagų prie plunksnos. Bet kokia religinės tolerancijos paliesta tema -- negalima. Bet kuris mūsų samprata lietuvių istorijos herojinimas -- tabu. Bet koks individualiai suvoktas ekonominio proceso aptarimas -- nuodėmė. Savaip nušviestas politinio įvykio aptarimas be būtinio doktrininio pamušalo -- nusikaltimas!

Ak, toks budrus ir kartu liguistas yra tas teminis tabu! Žmonės privalo tenkintis kultūriniais šurmuliais ar socialinių poraiškių aptarimais griežtai nustatytuose rėmuose. Ir proreliginės temos, ir individualiniai politikavimo manevrai, ir multi-ideologinės mozaikos debatai, ir visokios ekskursijos į idealistinę filosofijos sferas, nuneigus ma-

terialistinės filosofijos vėtras -- viskas tai griežčiausiai išimta iš spaudos arsenalo. Politinio pasaulio sąvokos gaminamos centrinėje sovietinės politikos virtuvėje. Tas pat skirta ekonomikai ir kultūrai. Periferija tegali kartoti, antrinti kamertonu garsą. Periferija gali žaisti savo motyvais, kiek jie suderinti su tolumo centro kamertonu.

TIES ARUODU

Sovietinė spauda lietuvių kalba gausi. Mes negalime sudaryti jos pilno rinkinio, nes periferijos leidiniai neišleidžiami užsienin. Jų negalima prenumeruoti. Jungtinėse Amerikos Valstybėse, pav. veikia "Four Continents" įstaiga, per kurią privatūs asmenys gali be jokio varžymo užsisakyti kai kurią sovietinę spaudą. Atrodo, sovietinės spaudos platinimo aparatas, "Sojuzpechat" yra toks platus ir tirštai biurokatiškas, kad netgi kietos valiutos gaudymo laikais nepajėgia suderinti užsienio paklausų su savo prekių pasiūla. Užsienis gali gauti tikrai kai kuriuos sovietinius leidinius.

Tačiau mus pasiekia pakankamas jų kiekis, reikalingas analizei ir išvadoms. Tenka galvoti, kad periferijos leidiniai, besirūpindami smulkiais, konkretiais reikalais, arčiau tikroviško aplinkos vaizdo. Pati jų leidybos padėtis tam tikru būdu pastato juos atokiau nuo šurprios doktrininės dialektikos.

Išėiviškoji spauda ir išėiviškoji 'Elta', kaip matyti, minta žiniomis, kurias pateikia sovietinių centrų leidiniai. Šiuos galima gauti ir oro paštu. Vilniaus perio-

VERGIJOS KRYŽKELIUOSE

(iš 7 psl.)

– Ačiu, – sakau, – už visus man kolchoze suteiktus malonumus.

Išėjo. Tarytum ir lengviau pasidarė, nes viena audra praūžė.

Seimininkas patarė su jais nesibarti ir vyresnybei neprieštarauti. Reikia jų klausyti, nes ką jie norės, tą su žmogumi ir padarys. Jis prigulė pailsėti, nes labai anksti keliasi ir eina šerti kolchozo pirmininko žirgo. Geriau prižiūrės raudonojo urėdo žirgelį – daugiau darbdienų prirašys.

Seimininkė išsitraukė iš pogrindžio molį, jau gatavai paruoštą visai žiemai, ir juo užtepė krosnyje atsirusius plyšelius. Vandenyje pasidažiusi ranką, molį gražiai išlygino ir lygiai užglaištė.

Sibire moterys labai moka prižiūrėti krosnis, kurios saugoja visą šeimą nuo didžiųjų žiemos šalčių. Visada užklijuoti ir mažiausi plyšeliai, kakaliai gražiai su pilku moliu nubaltinti. Apsitrynė kiek – ir vėl baltina.

Aš jau dairausi apie pagalvę. Reikia padalyti pusiau. Vakarei ateis Karpenko pirkti. Nepirkti. Aš ne parduosiu, tik keisiu į maistą.

KOTRYNA GRIGAITYTĖ

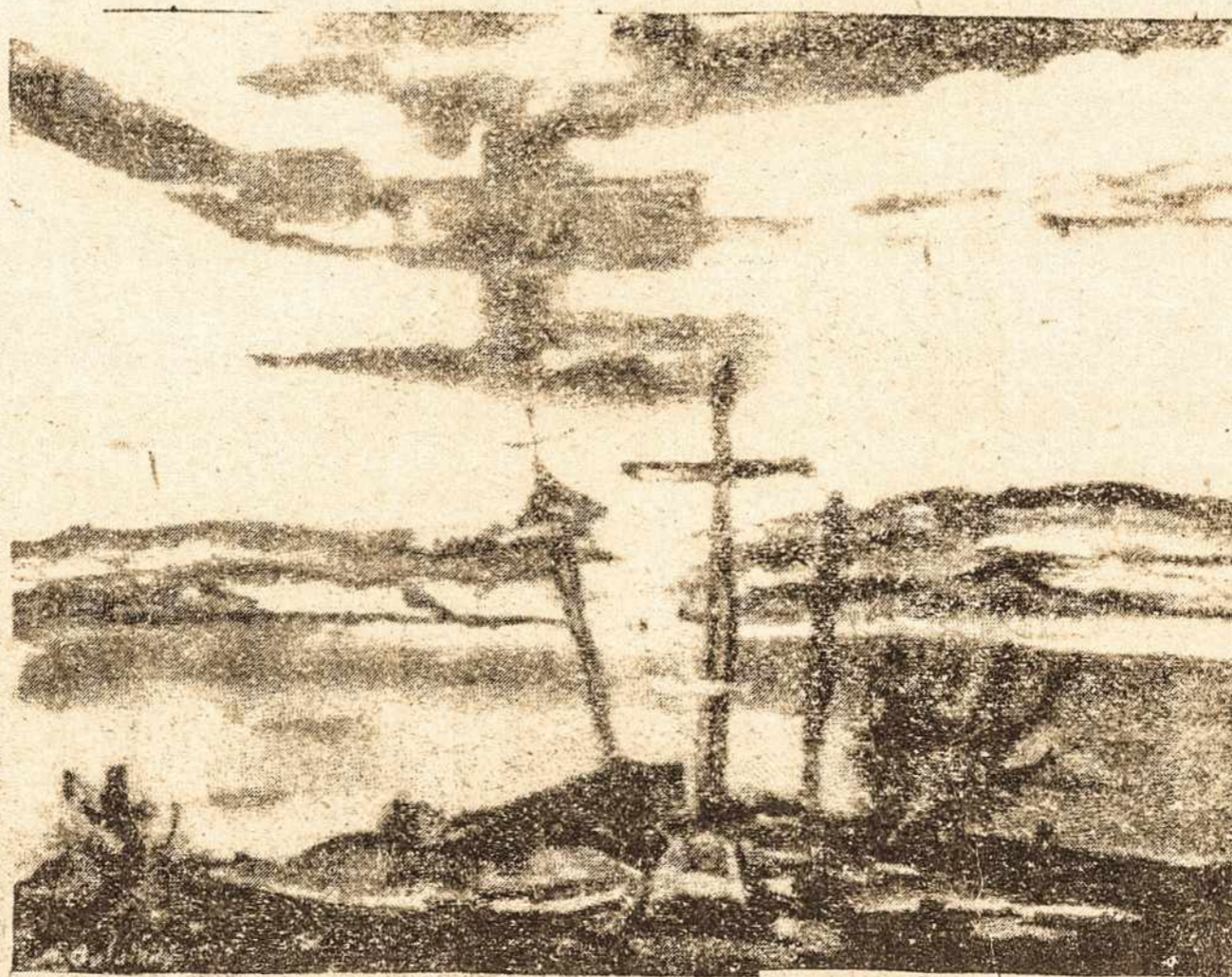
Nesusipratimas

*Kodėl jie meta pragaišties dulkes**Ant Tavo sukurto pasaulio.**Ant Tavo širdies! ...**Suskaldytam akiratų**Jie nustūmė Tave į tolimiausią tašką.**Tave.**Kurs davei pačią akį?**Argi man negana, kad matyčiau**Tavy**Tą.**Kurs apdalino kiekvieną iš mūsų**Stebuklu!**Tai ar galiu abejoti amžinąja šviesa.**Besinešdama šviesą.**Kurią man įdavei gimstant.*

diką nesunku gauti Chicagoje, Clevelande, per keturias dienas. Tie laikai, kada vilniškis leidinys, gautas po ilgos kelių savaitių kelionės Amerikoje, teikė sensacijos išpūdį, praėjo.

Vilniškių leidinių tiražai dideli. Tai nenuostabu. Kiek vienas privalo skirti savo uždarbio dalį spaudai. Į vieną šeimą kartais ateina penki šeši leidiniai. Prenumerata juk yra tikras lojalumo rodiklis. Ir kada deklaruojama, kad "Tarybinė moteris turi 360,000 egzempliorių tiražą, matome, kad pilna žodžio prasme, nėra lietuvių šeimos be tarybinės moters!

(Bus daugiau)

A. GALDIKAS

ZEMAITIJOS KAPINĖS

MŪSŪ ŽINIOS

PAS INTERIORO LIETUVIUS

Kartą reikėjo pervaziuoti upelį be tilto, pakeliui į lietuvių ūkelį. Bet juokingiausias buvo, kai šeiminkai negalėjo ūkyje pagauti vištos vakarienei. Po kelių minučių prisidėjau prie medžioklės ir pačiupau gaiduką, kuris, iškeptas, ant stalo buvo toks šviežias, kad kulšėlės norėjo išlipti ir bėgti į kiemą pas vištas.

— Ar šeimos mielai priima?

Taip, ir tuo stebiuosi. Gal todėl, kad seniai kunigo bebūta. Tik vieną kartą jau maniau mirsiąs už tėvynę, kai ūkininkas, iš tolo svetimą žmogų pamatęs, rankon pasiėmė didelį peilį. Pasirodo, kad buvo beinas gyvuliams cukrinių nendrių piauti.

— Kiek kilometrų tenka išvažinėti per dieną?

Kadangi São Paule reikalinga dalyvauti įvairiuose posėdžiuose ir atlikti kitus darbus, tegalėjau išvykti penkioms dienoms iš eilės. Paprastai per dieną mūsų Kombi, „pašertas avizėlėm ir pagirdytas vandenėliu“, nuveža apie tos pačios dainos „šimtą mylių“, tai yra, arti 200 kilometrų. Toliausia vieta ligi šiol buvo Santo Anastácio, apie 600 km nuo São Paulo ir tik 80 km nuo Mato Grosso sienos.

— Ar interiore daugiau kalba lietuviškai, negu mieste?

Maždaug tiek pat. Net ir pavieniai gyvenančių šeimų tarpe yra mokančių lietuviškai vaikų ir vaikų, kaip ir São Paule. Lietuviškais dolykais domisi visi, beveik kiekvienoje vietovėje teko rodyti apie 200 Lietuvos vaizdų skaidrių, daug pasakoti apie Lietuvą ir lietuvius pasaulyje.

Daug kas turi giminių Lietuvoje, Šiaurės Amerikoje ir kitur. Kartais prašo paieškoti jų per lietuvišką spaudą ar kitaip, rašo laiškus lietuvių kalba.

— Kokie įspūdžiai iš lietuvių religinės būklės.

Įdomu, kad daug kur jaunos šeimos dalyvauja Kriščių šeimų rateliuose (MFC), kursilistų būreliuose, moko katekizmo, prisideda prie vietinių parapijų.

Teko nakvoti šeimose, kuriose kas vakarą visi kalba rožančių kartu. Vienas tėvas savo mažitį sūnelį nunešė bažnyčion ir, paėmęs į rankas, paaukojo Dievui, prašydamas, malonės, kad sūnus taptų kunigu. Yra šeimų, kurios rūpinasi vargšais, lanko ligonius, padeda ligoje. Lankydamas šeimas, susipažįstu su tikrai nepaprastomis šeimomis, kaip ir čia São Paule.

— Ar šios kelionės „apsimoka“ finansiškai?

Galima suprasti, kad šeimas metų pabaigoje lankome „kalėdodami“. Daugelis šeimų duoda kokią piniginę auką. Žinoma, užmoka už knygas, plokšteles, bet iš jų nieko nelieka. Kai kuriose šeimose, ypatingai ūkiuose gyvenančiose, duoda vaisių, namie keptos duonos, ryžių medaus, skanių pyragaičių. Gazolino kaina dabar pakilusi, todėl beveik visos aukos išeina pačiai kelionei. Bet, jeigu interiore lietuviai plačiai lankomi tik kas 20 metų, tai nėra taip daug.

— Ar interiore ir ypatingai ūkiuose gyvenančios šeimos gerai prasigyveno?

Yra visokių šeimų. Paprastai ten, kur sunkiau prasiverčia, yra ligotų šeimų narių, ar kokia nelaimė — mirė vienas iš tėvų ar panašiai. Lietuviai yra darbštūs, todėl, jei žemė gera ir visi maždaug sveiki, gražiai gyvena.

Kaip ir mieste, šeimos kartais priima gimnainčius ir net svetimus našlaičius vaikus ir juos augina, kaip savo.

— Ką žmonės klausia apie Lietuvą?

Paprastai: ar galima nuvažiuoti aplankyti? Kaip žmonės ten gyvena? Ar dabar geriau, negu per karą ar stalinistinio teroro laikais? Ar manau, kad Lietuva atgaus nepriklausomybę? Ir panašiai.

— Ar interiore lietuviai palaiko ryšius savo tarpe?

Taip. Beveik kiekviename valsčiuje ar apylinkėje yra nors vienas asmuo, vyresnis ar jaunesnis, kuriam prie širdies yra su kitais lietuvišiais draugauti, jų ieškoti, palaikyti ryšius. Tokie žmonės yra apsigimę vadovai ir labai mielai talkina atvažiaavusiam į nepažįstamą vietą.

PORTO ALEGRE, RS

Sekmadienį, spalio 13, Švč. Jėzaus Širdies bažnyčioje, Higienópolis, apie 40 Porto Alegre ir Canoas lietuvių dalyvavo šv. Mišiose, kurias koncelebravo kun. J. Giedrys iš Montevideo ir kun. A. Saulaitis iš São Paulo. Mišių intencija — gyvieji ir mirusieji šeimų nariai. Mišių skaitymus skaitė portugaliskai Daina Vasiliauskaitė iš P. Alegre ir Algirdas Sliesoraitis iš São Paulo.

Po Mišių parapijos salėje visi žiūrėjo skaidres su Lietuvos vaizdais, Vila Zelinos bažnyčią, Sėsėrų pranciškiečių mokyklą, „Nemuno“, „Rūtelės“, S. Miguel Ar-

canjo tautinių šokių grupių pasirodymų, šv. Kazimiero parapijos švenčių, lituanistinių mokyklų, vaikų ir jaunimo stovyklų Santa Isabel ir Ubatuboje, taip pat ir iš Šiaurės Amerikos — Čikagos lietuviškų įstaigų, skautų stovyklų, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimo ir lietuviško meno parodų. Ta proga šeimos įsigijo lietuviškų knygų, lietuvišką portugaliską žodyną, plokštelių ir kalėdaičių.

Mišioms vietą surado ir viską priėmė prekybininkas Jonas Čėčinas. Paskutinį kartą tokias Mišias sukviėtė kun. Jonas Bružikas prieš trejetą metų. Šį kartą pranešimai buvo išsiuntinėti paštu į P. Alegre, São Leopoldo, Novo Hamburgo, Canoas, Niteroi, Gravatai ir kitas apylinkes vietas.

Mišiose dalyvavo ir lietuvaite seselė, Ses. Genovaitė, kuri dirba senelių prieglaudoje, kurioje buvo atkelta šiais metais iš São Paulo interiore. Metų pabaigoje ji turėtų persikels dirbti Brazilijos šiaurėje. Iš Buenos Aires į Jaunimo kongreso pasitarimą atvykęs Viktoras Barzdžius taip pat turėjo progos susipažinti su Porto Alegre lietuvišiais.

Norintieji įgyti lietuviškos muzikos plokštelių, gali kreiptis pas Joną Čėčiną, Rua Zamenhoff, 243 - Higienópolis.

ĮTEIKĖ MEDALĮ

Per „Ordem de Solidariedade“ apeigas miesto centre, „Ordem de Mérito Cultural“ žymuo buvo įteiktas lietuvių pramonininkui Jonui Rimšai, kuris iškilmingos vakarienos metu kalbėjosi su „Nemuno“ šokėjais, kartu su japonais ir ukrainiečiais išpildžiusiais meninę programą, apie kurią buvo rašyta praeitame ML numeryje.

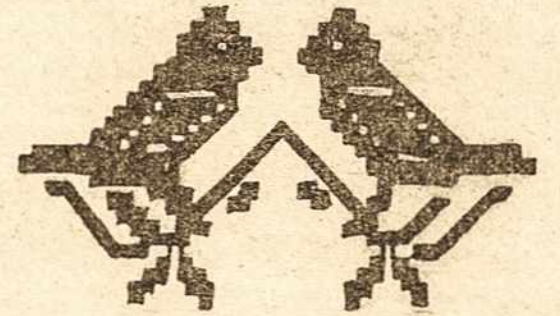
ISLYDĖJO REDAKTORIŲ

Spalio 15 Congonhas aerodrome ML redaktorių kun. Joną Kidyką išlydėjo būrelis pažįstamų ir draugų: kun. J. Giedrys, P. Dagingintis ir A. Saulaitis, A. Sliesoraitis ir F. Sliesoraitienė-Vasaitienė, A. Trūbienė ir M. Stankevičienė. Kaip rašyta anksčiau, ML šiuo metu redaguoja kun. Pr. Gavėnas.

GRĮŽO URUGVAJUN

Montevideo lietuvių Fatimos parapijos klebonas kun. Jonas Giedrys, atvykęs į São Paulį išlydėti kun. J. Kidyko Šiaurės Amerikon, pereitą ketvirtadienį autobusu išvažiavo namo, nes sekmdienį turėjo dalyvauti vaikų pirmosios Komunijos Mišiose. Pasinaudodamas proga, aplankė draugų ir pažįstamų São Paule.

**NEBETOLI METU GALAS.
AR JAU UŽSIMOKĖJOTE
SAVO PRENUMERATA ?**

AUKSINĖ DRAUGELIŲ SVENTĖ

Taline ramu. Kanuolių ir kulkosvaidžių koncerto iš Rytprūsių čia neįmanoma. Jauno lietuvių daktaro — neseniai mobilizacijos lapelio padaryto karo gydytojų — širdis nesitveria uniformos varžtuose. Ir dienos rūpesčiuose ir nakties sapnuose vaidenasi Julytė, ta gražti mergaitė, kurią jis pirmąsyk sutiko pavasarį, Marijampolėje, ta jaunutė „Žiburio“ mergaičių gimnazijos mokytoja. „Atvažiuok, Julyte, ilgos dienos be Tavęs“, kartą rašė dr. Eliziejus Draugelis Julei Čepulytei.

Ir atvažiavo Julytė į Taliną, ir sumainė jiedu aukso žiedus. Tai buvo 1914 m. spalio mėn. 23 dieną. Ir štai jau 60 metų pėda pėdon Julytė lydi Eliziejų per fronto ligonines (ji pasidarė gailėstingą seserimi), per rusų revoliucijos laikmetį, per Lietuvos valstybės dienas, drauge būdama savo vyro karjeros ir darbų vingiuose, kilimuose ir nuopoliuose, džiaugsmuose ir sunkumuose.

Jai buvo lemta būti burmistrine, direktoriene, ministeriene, politinės organizacijos vadovo ir seimo nario, ligoninės viršininko, pabėgėlio, naujakurio ir pagaliau pensininko žmona. Visur ji buvo ta pati, maloni, gera.

Margo gyvenimo stotyse jų šeimon atėjo trys sūnūs ir duktė, vėliau pasipuošę mokslų diplomais. Kieta gyvenimo dalia Draugelis, kaip ir daug ką, išmetė iš savojo krašto ir atbloškė čia, į São Paulo.

Būtų ilga, nors ir įdomi, istorija išpasakoti šios šeimos išgyvenimus ir pergyvenimus per tuos 720 mėnesių. Pasitenkinkime tais gana miglotais nepilnais rėmais, iš kurių žvelgia stiprios asmenybės kieti principų žmonės: Dr. Draugelis — vienas iš ateitininkų kūrėjų, katalikiškos Lietuvos siekėjas ir žmona — jo palydovė, įkvėpėja ir rėmėja, moterų katalikiškų organizacijų veikėja.

Reta kam būna Apvaizdos leista švęsti 60-ties metų šeimos gyvenimo jubilėjų. Žvelgiant į jų nueitą kelią, švyti gražūs darbai pavyzdžiu jaunesniosioms kartoms.

Sveikiname Jubilijatus ir linkime ramių, malonių saulėleidžio dienų šioje tropikų šalyje, nors toli nuo gimtosios žemės. O jų žodis: Visomis jėgomis vieningai dirbkime Dievui ir Tėvynei Lietuvai.

A. J. Vsts.

MŪSŲ ŽINIOS

LIETUVIŲ KATALIKŲ ŠV. JUOZAPO BENDRUOMENĖS VALDYBOS POSĖDIS

Spalio mėn. 16 dieną naujai išrinktoji valdyba susirinko pirmajam posėdžiui. Dalyvavo visi valdybos nariai. Įvertinant perimtus dokumentus ir perdavimą buvo pastebėti keli nereguliarumai. Nutarta jie užprotokoluoti.

Nutarta prašyti p. Joną Tatarūną ir toliau atstovauti Bendruomenę Jaunimo Kongreso Rengimo Komitete. Ponas Tatarūnas, valdybos prašomas, sutiko. Svarstant veikimo gaires buvo nutarta, kad bendruomenės valdyba nesiribos vien tik bendruomenės turto saugojimu, bet rūpinsis visais lietuviškais ir lietuvių reikalais. Toliau buvo svarstyti narių pareiškimai, įteikti senajai valdybai, bet jos nesvarstyti.

Bendruomenės nariais buvo priimti sekantys asmenys: Vincas Povilas Tubelis, Osvaldas Pikūnas, Antanas Vilijus Zabiela, Ona Veiverytė Zalubienė, Veronika Zakarevičienė, Nijolė Žalcauskienė, Rožė Kraujalytė Abati, Julija Kraujalytė, Elvyra Kilčiauskaitė Belucci, Stasys Robertas Kilčiauskas, Petronėlė Palivonienė, Ona Kilčiauskienė, Tania Plesko Janušytė, Haroldas Lipsky, Andrius Balčiūnas, Adelė Baltušaitienė, Eugenija Bacevičienė, Vytautas Juozas Bacevičius, Katarina Birutė Bagdžiuvienė, Jonas Bagdžius, Monika Bakanauskienė, Rozalija Pavilonienė, Marija Austruskaitė Pauloff, Eva Kutkaitė Pauloff, Savelija Petrokaitė, Vanda Pilipavičiūtė, Angelė Pumputienė, Antanas Vytautas Saulaitis, Antonija Sėjūnaitė, Antanas Sėjūnas, Stasys Sėjūnas, Wilma Šimonytė, Algirdas Sliesonaitis, Uršulė Survilienė, Monika Tamašaitienė, Angelina Juzėnaitė Tatarūnienė, Juozas Armandas Tatarūnas, Kazimieras Tijūnelis, Aleksandra Tuskienė, Julius Tijūnelis, Damė Asakavičiūtė Tijūnelienė, Magdė Terleckienė, Jonas Valavičius, Jieva Veiverytė, Marija Aldona Valavičienė, Veronika Vaikšnorienė, Eugenija Juzėnaitė Vaikšnorienė, Stanislava Ausenkaitė Vasquez, Eduardas Vinkšnaitis, Asta Vinkšnaitytė, Juozas Vaikšnoras, Rute Mažietienė, Damė Miliauskas, Kazys Musteikis, Teofilė Labuckienė, Aldona Lipskienė, Jonas Butrimavičius, Marija Saldūnaitė Butrimavičienė, Pijus Osvaldas Butrimavičius, Stasys Butrimavičius, Vla-

das Butrimavičius, Ona Dirsytė Caralon, Ona Kamantauskienė, Anastazija Kavolienė, Jonas Kazlauskas, Teklė Pakalnytė Kiseliauskienė, Jonas Kidykas, Julija Klemerskiūtė, Luis Antanas Aleknavičius, Marija Elena Aleknavičiūtė, Vera Henrika Aleknavičiūtė, Stanislava Stripeikytė Andriulienė, Kristina Korsakovaitė, Helena Vinokorovaitė Korsakovienė, Sergijus Korsakovas, Vincas Kutka, Marija Čiuvinskienė, Jadvyga Dagilienė, Petras Daugintis, Dr. Elziejus Draugelis, Julija Draugelienė, Aldona Medžiukevičiūtė Gerencsez, Antanina Gudanavičienė, Anelė Ivanauskienė, Angela Joteikaitė, Lucija Maria Jodelytė, Marija Jodelienė, Magdalena Jurgelevičienė, Ona Juzėnienė, Jurgis Juzėnas, Vincas Zukas, Olga Paulovaitė Zabieliene.

Jeigu kas nors iš pareiškimus padavusių nerastų savo pavardės šitam priimtųjų sąrašė, maloniai prašome tuoj pat pranešti bendruomenės valdybai, kadangi buvo konstatuota, kad ne visų įteiktųjų pareiškimai buvo perduoti naujai valdybai.

Religiniam reikalams studijuoti buvo sudaryta komisija, kurion be parapijos kunigų įeina p. A. Tatarūnienė, p. A. Vinkšnaitis.

Kiti nariai bus pakviesti kooptavimo būdu.

Buvo priimtos taisyklės dėl jaunimo namų salių panaudojimo. Valdybos nariai pasisakė už taikų ir pozityvų darbą. Sekantis valdybos posėdis bus spalio 31 dieną klebonijoje.

LIETUVIŲ SAJUNGOS ALIANČA

PIETŪS

Lapkričio 10 dieną, 13 valandą.
Rua Lituania, n° 67 - MOÓCA

PADĖKA

a.a. VINCUI STELMOKUI mirus, Ona Stelmokienė, velionio sesuo Selė Mitrulienė ir sūnus inž. Leonardas Mitrulis su žmona ir anūkiais dėkoja T. P. Dauginčiui už atlaikytas mišias prie karsto namuose ir už palydėjimą į kapus, T. A. Saulaičiui už atlaikytas 7-os dienos mišias, ir visiems, kurie dalyvavo laidotuvėse ir mišiose.

ATEITININKŲ SUSIRINKIMAS

Įvyko šio mėnesio 19 dieną Jaunimo namuose, ateitininkų ramovėje. Pradedamas susirinkimą Dédé Juozas pasidžiaugė, kad ateitininkų idėja mūsų tarpe dar gyva, ir kad ji pajėgė į šį pirmąjį susirinkimą suburti tokį gražų būrį idėjos draugu. Dalyvavo 52 asmenys. Keleta moksleivių, pusė tuzino studentų, kiti daugiausia jauni sendraugiai.

Visi sugiedojo ateitininkų himną ir tylios maldos minute prisiminė tuos, kurie jau niekadoms į susirinkimą neateis, nes buvo pašaukti amžinybėn: P. J. Valiekiene, R. Ambrozevičiū, Liucija Šukytė ir Gražina Gudanavičiūtė.

Susirinkimui vadovavo Vincas Tūbelis. Liucija Jodelytė papasakojo, kokius parengiamuosius darbus atliko iniciatoriai prieš susirinkimą.

Pasisakymams apie veikimo ateities gaires surinkti buvo išdalinta anketa. Antanina Sėjūnaitė paaiškino anketą ir visi dalyviai pasiskirstė į būrelius anketai studijuoti ir pildyti.

Valdybon išrinkti: Pijus Butrimavičius, Liucija Jodelytė, Vincas Tūbelis, Kazimieras Miliauskas, Antonia Sėjūnaitė, Augustas Zalubas ir Antanas Zabiela.

Ramovėje skambėjo daina ir gera nuotaika. Buvusiojo ateitininkų choro vadovė p. E. Kilčiauskaitė Bellucci išmokė naują dainą „Kaip grįžtančius namo paukščius.“

Oficialiai daliai pasibaigus svečiai pasivaišino prie labai gražiai p.p. Tubelienės, Mikalauskiene, Zalubienės ir kitų papuoštų stalų. Dalyviai, kuriuos šeimos reikalai neiššaukė namo, užsikalbėjo iki vėlyvos nakties.

Valdybos posėdis bus šeštadienį (26 d.) 20 val. V. Zelinės klebonijoje. Sekantis susirinkimas bus lapkričio 23 d. Ramovėje. Jei sekantiam susirinkimui pasisektų surinkti visus buvusius ateitininkus, tai turėtų pasiekti šimta. Garbė Kristui.

Jauniausias.

VĒLINES ZELINOJE

Vėlinių dieną šv. Mišios Vila Zelinės Šv. Juozapo parapijoje bus laikomos sekmadienio tvarka. Lietuviškos giedo-

val. giedotos mišios už mirusius (gieda moterys). Vėlinių dieną 16 val. parapijos kunigai laikys šv. Mišias (braziliškai) V. Zelinės kapuose. 10 val. ryto toj pačioj vietoj mišias laikys Vila Alpinos parapijos kunigai. Lankant bažnyčią meldžiantis už mirusius galima laimėti visuotiniai atleidai už sielas skaistytkloje. Visų Šventųjų šventė keliami į sekmadienį.

RIO

Spalio 13 d. Mišias už a.a. Juozą Štapinską laikė kun. Pr. Gavėnas iš São Paulo.

Kun. J. Janilionis, patalpintas liginėn su dvejose vietose lūžusia koja, jau grįžo namo, sugipsuotas.

Rio lietuviai laukia prel. Z. Ignatavičiaus, kuris rašo atvyksias ar prieš Kalėdas, ar po Naujų Metų.

URUGVAJUS

Urugvajaus lietuviai švenčia savo bažnyčios pašventinimo 20 metų sukaktį (29.10.1954). Švenčių programa plati: trys ketvirtadieniai (spalio 17, 24 ir 31 d.) yra skirti konferencijom - diskusijom; spalio 20 d. I-oji Komunija; lapkričio 3 d. iškilmingos Mišios ir Sutvirtinimo Sakramentas, paskui kultūrinis parengimas parapijos salėje su vaidinimu, tautiniais šokiais, dainom ir t.t.

„Ažuolynas gražiai pasirodė Sarandi Grande mieste, to miesto šimtmečio sukaktuvėse. Šoko 15 tautinių šokių. Be „Ažuolyno“ dalyvavo dar vengrų ir libaniečių tautiniai ansambliai.

KOREKTŪROS KLAIDA

Atitaisome praeito ML numerio (42) 3 psl. įvykusią nemaloną klaidą, būtent, LRK Šv. Juozapo Bendruomenės nariai pasisakė balsavimuose 48 balsais už senąją valdybą, o ne 38 balsais, kaip atspausdinta.

AR JAU NUSIPIRKOTE NAUJĄ LIETUVIŲ-PORTUGALŲ KALBŲ

ZODYNA

Jį paruošė Alfonsas D. Petraitis ir Liucija Jodelytė. Išleido Brazilijos Lietuvių Bendruomenės Akademiniš Sambūris, Spaudė „Mūsų Lietuvos“ spaustuvė. Pirmoji laida 1974 m. liepos 1 d. Tiražas 1000 egz. Kaina - 15 kruzeiru.

FÁBRICA DE GUARDA-CHUVAS

GUARDA-CHUVAS DE TODOS OS TIPOS. PARA HOMENS, SENHORAS E CRIANÇAS. MINI-SOMBRINHAS. TIPO ITALIANO E ALEMÃO.

Vicente Vitor Banys Ltda.

Inscr. Estadual: 104.519.517

C. B. C. 00.882.900/001

R. Coelho Barradas, 104
V. Prudente

Fones: 274-0677 - (Res. 274-1886)
São Paulo

MŪSŲ LIETUVA

NOSSA LITUÂNIA

Caixa Postal 4421
01000 São Paulo, SP.

Diretor responsável:
ANTÔNIO AQUINO
Redator: Jonas Kidykas
Administrador: P. Daugintis

METINĖ PRENUMERATA: 36 kr. GARBĖS PRENUMERATA: 170 kr. Paskiro numerio kaina: 70 centavu. Užuojaus ir sveikinimai nuo 10 kr., pagal didumą. Dėl kitų skelbimų tartis su administracija. Čekius rašyti „Pedro Daugintis“ vardu.

Straipsnius ir korespondencijas redakcija taisy, pertvarko savo nuožiūra. Nenaudoti raštai gražinami tik autoriui prašant. Pavardė pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos ir leidėju nuomone. Už skelbimų kalbą ir turinį redakcija neatsako. Laikraštis spausdinamas antradieni. Todel vietinės žinios ir pranešimai 9 - 10 puslapiams redakcijai iteiktini neveliau, kaip iki pirmadienio pietu.